

zeruko
ARGIA

1977-Otsaila-20 - XL garren urtea 726 zenbakia - 35 peza

askatasuna bakarrik

ez ziguten gort

uk +

JON ETXABE

HITZEZ HITZ

GURUTZ JAUREGI

giza

... bakarrik normalena
ere

Gipuzkoan, nor gu baiño gertuago?

91 etxe zuretzat urbillago

Izan ere, Caja de Ahorros Provincial de Guipúzcoa etxe au duzue Gipuzkoako Kutxetan leenengoa.

Orregatik, gipuzkoarren zerbitzurako beti gertu eta prest egotera beartuak gauzkazu. Auxe da gure egitekorik nagusiena, orretarako sortu zan, batipat, Caja de Ahorros

Provincial de Guipúzcoa 1896 urtean. Gipuzkoarren kutxa duzue Caja de Ahorros Provincial de Guipúzcoa, Baduzu arrazoirik, beraz, gurekin elkarturik jarrai dezazun.

Utzi ezazu zure uste osoa Gipuzkoan leenengoa duzun Kutxa etxe ontan.

CAJA DE AHORROS PROVINCIAL
DE GUIPUZCOA

AZPITI GAINERA

Berrogei urtetako ilunpearen ondotik argitara ateratzen ari dira Alderdi politikoak. Gordelekuetatik agerraldiak eginaz ibili dira iazko urtean. Orain legearen ate zabaletik nahi dute plazaratu. Nor lehena-gal atalondora iritsi korrika ibili dira aurreko astean.

Gerrak izkutarazi zituen partiduek presa haundiz sartu nahi dute legearen bidetik. Izan ere hauteskunderen jokoan sartu nahi dute, hauteskunderen bidez hartu nahi bait dute agintea. Eta agintea eskuan dutenean aldatu gizartea.

Aginpidea eskuan hartzeko zirrikitua zabaltzen hasi ordurako har daitekeen apurraren bila abiatu dira. Senadore eta gorteetako ordezkariak hautatzeko garaian ez dute bazterrean geratu nahi, beraz. Egün eta aukera honen zai egon eta ihardun dira 40 urteotan. Eskutan den txoriari ihesegiten uzteko ez daude orain.

Estaduka eta erakundeka antolaturik den gizarte honetan Euskal Herriak herri bezala iraun nahi baldin badu bizia gorde eta indartuko dioten erakundeak beharko ditu. Bestela erakunde arrortzek hilkor dute. Herrien bizitza itozteko asmatutik diren erakunde hoién atzaparretan galduko da.

Agintea hartuz ez da iraultzarik egiten, dirudienez. Hori irakas-ten du historiak. Bestalde, ordea, Euskal Herriak ezin dezake luzaro iraun aginpidea eskuratu gabe. Izan ala ez izan, bizi ala hil jokoan de-nean bizirik irauteko erremedioak hartu behar dira. Hiltzeko arrisku-tik atera garenean operazioa egin behar dela iruditzen zaigu.

Boterea suntsituz egin daiteke iraultza. Baina guk, oraingoz, geuk aginpidea hartuz suntsituko dugu arrozten, menderatzen eta desegiten gaituen boterea. Guk nahi ala ez, agintea hartzeko borroka egingo dute. Abertzale ez diren partiduen jokabideak asko mugatzen eta bal-dintzatzen du abertzaleen jokabidea eta helburua.

Ezker abertzalea, ordea, behin ere plazaratu gabekoa da. Politika mota honetan ohitu eta hezi gabea da. Izkutuan ihardun du beti, ba-tetik; bestalde aginte eta erakunde menperatzaileak suntsitzea izan da bere lana. Izkutuko hariak mugitzen izan da maixu.

Une honetan, ordea, izkututik gizartea iraultzen jarraitzeko bene-tako iraultzaile izan behar da. Euskal Herriaren bizi ahula hiltzeko arriskuan jarritz izan beharko du zoritxarrez gainera.

Euskal Herria arrisku latz horretan jarri nahi ez duen ezker aber-tzaleak aginpidea eskuratzeari ekin beharko dio une honetan. Joko honetarako prestamenik eta eskarmenturik gabea da, ordea. Ez da plaza-gizon. Eta trebetasunik ezak — ez iraultzailetasunik — berriro izkutura eraman dezake ezker abertzalea.

Dena den Alderdi abertzaleak zertan diren jakin behar dugu eus-kaldunok. Datozen hauteskundeetarako zein jokabide hartu behar duen jakin behar du herriak. Horregatik eskatu diegu iritzia Alderdi abertzaleei. ●

non zer

Aita Santu Paulo Viri	6
Disidente direla eta	10
Jose M. Eizagirre "Tapi"	14-15
Jon Etxabe	16-17
Gurutz Jauregi	18-19
Euskal Unibertsitateaz	28-29

zeruko ARGIA

Lehendakari:

Kaetano Ezeiza.

Buruzagi:

M. Aizaga, Elixabete Garmendia.

Zuzendari:

Gorka Reizabal.

Zuzendari-ordeko:

Pilar Iparraguirre.

Berri-emale orokorrak

L. A. Aranberri "Amatiño", Gexan Lantziri, Mikel Bujanda, Herrialde, Estepan Aldamiz-etxebarría.

Idazleak:

Alkiza, Arostegi, Amunsa, Ansola, I. Bujanda, Bakaikoa, Larresoro, Lete, Lertxundi, Lizarralde, Karlos Santamaría, Martín Ugalde, Mikel Ugalde, Joxe Azurmendi...

Herrietako berri-emaleak:

Odile Kruzeta (Eibar), L. Baraiazarra (Markina), Axari (Idiazabal), Idiákez (Deva), Alix Trueba (Karrantza), Etxezukoak (Herrera), Sistiaganeko Pello (Lezo), M. Izeta (Baztan), Mendiaga (Arrasate), Ertxin-Harri (Zestoa), Murumendi (Beasain), Katzuri (Durango), Barrenetxea (Oñartzun), Anatsan (Azpeitia), Iñalurreta (Pasai Donibane), Uria (Hernani), Giro (Zaldibia), Mahasti (Errenteria), Metal-Iturri (Lazkao), Azpíroz (Berastegi).

Marraskilaria:

Antton Olariaga.

Argazkilaria:

Arturo Delgado-Loubet

Fotolitoak:

Enio S. L.

Jabea:

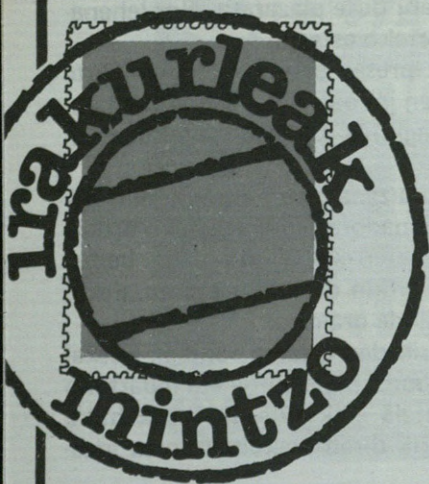
Nafarroako, Kantauri eta Aragoiko Kaputxinoak. Burlada, Kale Nagusia, 50-1. Donostia, Okendo 22

Moldiztegia eta Idazkola:

"Gráficas Semi" Plaza Lasala, 3 Donostia D. L.: 80-1963

HARPIDE SARIA:

Barruan	1100	ptz.
Korreo batasuneko herrietan	1300	ptz.
Atzerrietako beste herrietan	1600	ptz.
Airez	2500	ptz.
Salmenta (ale bakoitza)	35	ptz.

JULIO JAUREGI DELA ETA

Joxe Mari Odriozolari:

Ez dakit txantxetan ala egitan, "Julio Jauregi; noren ordezkari: "izeneko artikulua nola idatzi duzun. Egitan izanez gero, zure planteamenduan funtsezko oker handi bat datza. Txantxetan izanez gero, adarra jotzeko arrazoirik ez dut ikusten.

Jauregi, noren ordezkari? Oso erraza du: hautatu duten alderdiena (PNV, ANV, PSOE, PSP, DCV, PCE). Ez dago besterik. NGOziaketara joan nahi izan duten alderdiena.

Zure azken galdera guztiz bitxia da: "Eta, zergatik zuek? Politika ezin al zeza-keen ezker abertzaleak egin?". Bai, jakina! Herriak esango du norekin joan nahi duen. KAS, ESB eta ESEI alderdiek ngoziaketa horretara ez dute joan nahi izan. Beren eskubidea da, HAIEK BEREK hautatu dute ez joatea. Galdera hori auto-deskalfikaturik geratzen da.

Jauregi jauna hautatu aurretik, PNV-koek beste indar abertzale guztiei dei egin zieten, ea abertzaleek nolako jarrera hartuko zuten erabakitzeke. KASEkoek, lehenengoz, ez zuten erantzun zehatzik eman, MCE-ORT-EKA (etab.) indarrekin harremanak zituztela, baina, beharbada, joango zirela, "antiunitarioak" ez agertzeagatik. Bigarren, EZETZ esan zuten; orduan, ESB eta ESEIkoek atzera egin zuten, ez ziren joatea ausartu (lehenengoan baietzaren alde egon arren). Geratu ziren alderdiak bat etorri ziren Jauregi jauna hautatzean.

Egia esan, nik neuk ez dut haxe guztia zergatik esan behar. ZERUKO ARGIAK eta beste euskal aldirikariek esan behar-ko zuketena, baina ez dute egin. HERRIA EZ DA INFORMATUA IZAN. Ezin dai-teke, horrela, DEMAGOGIA egiten ibil. Bide txarra da hori (partidukeria egite-ko, agian) herrigintza jatorra eraikitzeke.

UXUNE RETOLAZA

Zuzendari jauna: gau honetan txarto lo egin dut. Eta txarto lo egin dut zeren eta, bai Sopuertan eta bai Karrantzan ere, zurrumurru bat entzun baitut. Ez dakit zurrumurru hau egia den ala ez, baina egia baldin bada, badu arrazoia polizak parte hartzeko edo eta badugu euskaldunok juzgado de guardira jotzeko moti-borik.

Baina goazen zurrumurrura: Exma. Diputa-ción de Vizcaya delakoak, Ikurriña balkoietan ipintzen duten Udal-etxeei zenbait kredito lor-tzeko edo ukitzeko makina bat oztopo jartzen omen die.

Pentsa dezagun kredito hauk ez direla di-putaduen poltsetatik irten, baizik eta Herriare-netik.

Baina egia hutsa eta segurua dena zera da: Exma. Diputación de Vizcaya delakoak, Ikurri-ñaren truke, Penden de Vizcaya balkoietan jartzeko eskaini diela Bizkaiko herriei, Penden hau dohainik emongo lieke, noski!

Argi eta garbi dago: Diputación arrotz ho-nek gerra berezia, senila (erd. senil) eta zimen-tarri gabekoa Ikurriñaren kontra eta Gobernu-aren erabakien kontra hasi du.

Hau honela izanaz, Diputación hau traido-rea izan dela eta dela esan dezakegu:

Traidorea Bizkaiko Herriari, zeren eta egi-nahalak egiten ari baita Bizkaia artifizialki bi-tan banatzeko: Ikurrin-aldeko Bizkaia eta Pen-doi-aldeko Bizkaia. Eta etorkizun batean "do-tore" izango litzateke nola ikasleek "guerra de Banderias" eta guerra de los Pendones" delako-en fetsak litzuketen, edo, ta "Matxinada"koa "Pendónada" koaz.

Traidorea Gobernuari, zeren haren erabaki-baten kontra baitoa eta erabaki hau ondo pen-tsatua eta pisatua izango zela uste izan behar dugu.

Traidorea Espainia guztia, zeren orain problema asko baitu Gobernuak gizon ezordez-ko batzuk harengana jotzeko eta haien idatz lakrimosoekin nekatzeko eta molestatzeko.

Gezurra badirudi ere, Diputaciónaren idaz-tiak eta Harumar-Rachid-en mendekoen "zale-ma" ingurriak eta nazkagarriak antza eta usa-in berbera dute, eta xx. mendearen "vizcaino" batek lotsarik gabe, holako ereduak idatz ditza-keen edo holako moduan mintza daitekeen.

Nere ustez, organismo bat, eta gainera Gobernu batek jarria, Gobernu haiekin ados ez badago argi da zer egin behar duen: utzi jakina, bai haien iraultz merkearen ondorioen erres-ponsabilidadeak eskatu ere.

JOSE MARI ALIX TRUEBA

ONDARROAKO GAUZAK

Ondarroako "Domingo Agirre" talde-ak "Zeruko Argian" (1977-Urtarrila 9-720 zenbakia). Ondarroari buruz agertu-tako idazlaneko puntu batzuk argitu nai dauz.

Lenengoz, P.N.V.-ek ez ebalatze talde au sortu (talde barruan egon daitezke PNV-koak diranak eta badagoz). Gazte batzuk uste izan eben errian lan onura-

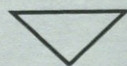
garria egingo ebela ikusten ziran utsu- batzuk beteaz eta orretarako alkartu zi-ran.

Elizaren magalpean sortu giñan bai-baño talde lez ez dogu iñoiz eta iñun "erri-kultura, fedea eta beste aipatu ezin diran ainbat gauza" erabili kalera urten dogune-an, kultura errikoian sakonki eta zintzo-jokatzea da gure elburrua.

Itzaldi eta eginkizun batzutan beste-gauza batzuk agertu badira parka eska-tzen dogu eta ondo egiten aleginduko ga-rela esaten dogu.

Batek baño geiagok "Ondarroako gauzak" diño idazleak esango dabela eta egia esan ala da. Gertatu ete da beste eri-riren baten, lendik datorrela ta talde batek agertzen diran beste talde guztiak zapal-tzen ibiltzea? Erri batentzat talde batek baño geiagok egingo daben lana ez ala izango mesedegarriagoa?

"Domingo Agirre" taldeak

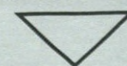
BENETAKO BILINGUISMOA?

Algortako Ikastolako ikasle bi gara eta "Berriak", "Punto y Hora" eta "Ga-raia" aldizkarietaz kritika bat egin nahi ge-nuke. Gure eritziz aldizkari honek bilin-güe" aldizkariak ez dira. Bilingüe izateko erdia euskaraz eta beste erdia erdaraz izan behar litzateke. Aldizkari hauek ba-karrik artikulatu bat edo bi euskaraz dute eta horregatik "bilingüe" aldizkariak ez dira. Ez dugu esan nahi aldizkari hauek ez direla erosi behar; bakarrik esan nahi dugu, benetako euskal aldizkariet indar gehiago eman behar diegula "ZERUKO ARGIA"ri eta "ANAITASUNA"ri, esa-te baterako. Eskutitz honekin esan nahi dugu lehen aipatutako aldizkariet, arren, artikulatu gehiago ipini dezatela euskaraz, eta posible bada, erdia. Gure ikastolan jende askok "Z. ARGIA" eta "ANAITA-SUNA" irakurtzen du eta oraintsu 35 ikasle inguru arpidetu dira "Z. ARGIA"ra.

Agur t' erdi.

MARIA LANDA ETA IZASKUN OBIETA

8. Mailakoak

ZERUA ETA ARGIA

Ez det nai arpide jarraitzerik. Zerua eta argia gura ditut, bai-na gizarte burrukarik ez.

1976-11-11
ZARAUTZ

Imanol Oruamazaga abadeak 720. garren "Zeruko Argian". esandako salakuntza guztien aurrean, Euzko Alderdi Jeltzalea'ren pentsakere argitu nairik, ona emen Ondarroako Uri-Buru-Batzarraren agiria:

1. Aurpegira jaurtitzen dauskuzan salakuntza guztiak sustrairik bagako eritxi uts eta okerrak erizten jakuz.

2. Erri bateko pertsona edo erakundeen politika, kultur eta erlijioso jokabideak bear dan lez bereizten ez dakien idazlanak onartzen dituzten aldizkarien jokabidea, negargarria ta zentzun gixikoa deritzagu.

3. Idazlan onen egilleak Euzko Alderdi Jeltzaleari aurpegira jaurtitzen dautzezan egite guztiak, Euzko Alderdi gure errian sortu baiño lenagokoak dira, Ondarroako Euzko Alderdi Jeltzalearen Uri-Buru-Batzarra sortu ondoren egindako ekintzak bakarrik jabetzen da Euzko Alderdi Jeltzalea.

Politiko alderdi bati dagokiozan ekintza guztietarako, ta errian sortu daikezan arazoetan erabagiak artzeko, Ondarroako Euzko Alderdi Jeltzalearen Uri-Buru-Batzarrak bere burujabetasun osoa dauko. Orregaitik, Ondarroako Euzko Alderdi Jeltzalearen ekintzakaitik Euzkadi guztiko Euzko Alderdi Jeltzalea salatu bearra, ez da bidetzkoa. Era berean, abadetza lanetarako baimenik ez daukan abade onak legetik kanpora egiten dituzan ekintzakaitik (noizik-bein sakramentuak emotea, esate baterako) Eleiza osoa salatzea be, zuzengabekeri aundia izango litzake.

4. Ondarroako E.A.J.'en Uri-Buru-Batzarrak, probisionalki sortua izan ondoren, erri onetako Alkate izan danagaz aurtengo Urtarrillean eukitako artu-emonak baiño ez dituala euki, zabal agertu nai dau, ona emen zeintzuk:

a) Urtarrillaren 13'an, Etxarri-Aranazko Udaletxeak amnistia, euskeraren koofizialtasuna ta foruen barritzatzea eskatzeko egin eban deiari erantzuteko.

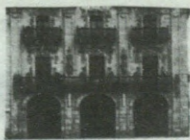
b) Urtarrillaren 22'an, gure Udaletxean Ikurriña jarri egiala eskatzeko.

c) Urtarrillaren 24'an, Udaletzeko batzar nagusi baten orde, illaren 28'rako (ustez beintzat) erreferendum bat antolatzea erabagi ebalako.

5. Euzko Alderdi Jeltzaleak, gaur arteño beintzat, ez dau kultur elkarerik Ondarroan sortu, ta idazlanean aitatzen dan "Domingo de Agirre" izeneko kultur elkarteak, Euzko Alderdi Jeltzaleagaz ez dauko zerikusirik: ori be argi jarri bear da.

Aundia da, orraitio, elkarte onak oraiñarteko Alkateagaz izan zituan artu-emonakaitik (guk ez duguz ezagutzen beintzat) idazlariak elkarte onen izen txarra ipinteko agertzen dauan gogo bizia. Jokabide au ez ete da izango, bere menpean daukan kultur taldeak Alkate berarekin izan dituan artuemonak estaltzeko? Edo 1975'ko urtean erriko jaiak antolatzeko Alkate berberagandik 120.000 pta jaso zituezaneko artu-emonak estaltzeko? Eta geiago: Bere taldeak jarritako taberna baten, euskal abesti batzuek galeazoteko, Alkate berberarekin bat egin ziraneko artu-emonak aitzu ete ditu gure abade idazlari onak?

6. Euzko Alderdi Jeltzaleak, politiko alderdi lez eta gure kulturaren zaintzaille izan nai dauan ezkerro, bere 81 urteetan euskal kultur elkarerik ez dau sekula zapaldu.

herriko plaza

IMANOL ORUEMAZAGARI Ondarroako EAJ-ak

Ondarroan 1977'ko Otsaillean
Euzko Alderdi Jeltzalea-
Ondarroako Uri-Buru-Batzarra

7. Eleizeagaz politiko artu-emonik euki edo bere elburu politikoetarako Eleizea erabilli dauanik, E.A.J.'ak oso osoan ukatzen dau. Euzko Alderdi Jeltzaleak, alderdi lez, Eleizan ez dau, ezertan parterik artu. Azillaren 25'an be, gure aita Arana-Goiri'tar Sabin'en eriotzaren

urte-urrena zala ta, Ondarroako E.A.J.'ren Uri-Buru-Batzarrekoak Meza entzutera joan ziran, baiña eurak-euretara, euren onerazpenez eta eleizako abadeak ezertarako konprometitu bagarik.

Idazlan triste au idatzi dauan abadeak, ostera, oraindiño denpora asko ez dala ta geuk ondo dakigunez, indarkeriz eleizan sartu zan eta bere probetxurako nai izan eban erabilli eleizea. Erriko abadeen jakabideari esker, ez eban berearekin urten.

Ainbeste aitatzen dauan erriaganako maitasuna bere bizitzaren eutsigarri dala esan daike. 1960'garren urtean, ostera, gure Euskal-Erriko zapalkuntza salatzeke 339 euskal abadeek izenpetu eban agiria izenpetzeko adorerik ez eban euke. Nun egoan orduan gure eskubideen aurrelari ori? Nun egoan orduan bere Erri ta Eleizeaganako maitasuna?

8. Ondarroako erriaren batasunik-ezaren errudunak geu gareala aurpegira jaurtizea, irain samingarria jaku; au egia izaterakoan gure jokabide okerra zuzentzea nai genduke, geuk be, gizonak garean ezkerro, okerbidera joateko arriskua daukagu-ta. Baiña gure erri abertzalearen batasunik-eza, zoritxarrez, lenagotik dator: gure salatatzailleak, bere abade izatearen indarrez, erria bere probetxurako zatitu eban alditik, ain zuzen be.

9. Euzko Alderdi Jeltzaleak bere nortasuna dauko ta alan-olako "elkarte monopolista" bati baimen-eske ibilli bearrik ez dauko. Izan be, "Elkarte monopolista" onen gidariak dira, gure erriko politiko, kultur eta erlijioso indarrak edozelan erabilli nai dituenak.

10. Euzko Alderdi Jeltzaleak mitin-afarik ez dau antolatu. Arzallus jauna ta bere emaztea, Bizkai-Buru-Batzarreko zuzendari batzuek eta beste aberkide batzuk, Ander Deunaren jai ospatzeko, afari batera deituak izan ziran.

Idazlan au egin dauan abadeak be, konbidatu eban beiñola Arzallus jauna bazkari batera. Bazkaria, bazkari-mitintzat iñok ez eban artu. Orduan, berak bere lagunekin bazkari bat egiten dauanean, ori anaiarteko bazkari bat da; eta besteak gauza bardiña egiten dabenean, ostera, ori mitiña da... orrelakorik! Argi ikusten denez, abade onak bere burutasunak baiño ez ditu aintzakotzat artzen.

11. Zergaitik Euzko Alderdi Jeltzalea ondartzeko ta, batez be, Ondarroako Euzko Alderdi Jeltzaleak burua jasoteak miñ emoten ete dautsu? Jakin egizu ba, abade jauna, Euzko Alderdi Jeltzalea beste edozein alderdi abertzele bezin zintzo, jator eta abertzale dala. Onetan bere historia luzea dozu lekuko. Eta zuk, abade zarean ezkerro, gure aberri jasoteko joko garbi baten jokatzan daben politiko alderdiak errespetatzeko egin bear astuna dozu. Diktadura ta klerikalismoak joan ziran betiko. Lagun-urkoaren eskubideak errespetatzen ikasi egizu. Ta, amaitzeko, ikasi egizu, batez be, gure Aberriaren herbizkundearen alde, zintzotasunik aundienagaz jokatzan dogunon alegin guztiak, maltzurkeriz ez erabilten.

Imanok Oruamazaga abade jaunaren idazlan negargarria, pundu oneikin naiko ondo erantzunda geratzen dala uste dau Ondarroako Euzko Alderdi Jeltzalearen Uri-Buru-Batzarrak.

"ETXARRIN EUSKADIK"

Idazlanarik erantzuna

Hamaika txorakeria entzuten ari gara, joan den hilaren 16koa dela eta. Eta gehienak, hain zuzen, Nafarroako Alderdi Demokratiko (Agrupación Foral Navarra) hoietan dabilen "foralista" diren batzuek eginak; baina, Zeruko Argiako 723ko alean Patxi Zabaletak idazten zuen "Arrakasta eta hutsegiteak" deitu idazlanean irakurri ahal izan genuenak, zeharo kezkatuta utzi gaitu abertzaleok. "Abertzaleok" diogu, pentsatzen bai dugu gu ere abertzale garela, nahiz txosten horren egilearen ustetan, egun hori posible izateko lanean ihardun genuen guztiok, ikaragarritzko hutsegiteak izan.

Ikusten denez, gure herriko udalaren deia, ez

bakarrik lehenago aipatu ditudan Navarrista talde hori osatzen dutenei ez zaie gustatu, abertzale direneko zenbaitek, akatsak nabarmenagoak direla agertu nahiaz ari baitira. Guk idazlan hau egin dugunok, egun hura egin zedin etengabeko lanean ibili ginenok, Etxarriko eta Sakanako jende askok, ez dugu inolaz ere Patxi Zabaletaren toxstena ulertzen.

"URGAIN" J.L.L.

Nafar herrialdea ezagutzen dugunok, Nafarra gara, ohartzen gara dei horrek erresuma zaharreko, Nafarroako herri askorentzat zer suposatzen duen. Eta, berriro ere, alderdi askotan herriukitu eta mugi arazi nahi badugu, nahiz Patxi Zabaleta iritzi hortakoa ez izan, eskuetan "Foruak" ikurra hartuta joan beharko dugu. Eta fo-

OIHUTXOAK

BURUZ JOKA !

Amaikatxo aldiz gure Joshe Artetxe zenari entzundako hitzak dira hauetxe: "Buruz joka !"

"Edo hondamendi izugarri batera goaz edo eta, bestela, gure gizarteko sozial erakundeak lehen bait lehen sustraetatik aldatu beharrean gara "ROGER GARAU-DYK esan du hori, oraindik orain Bilbon.

Mundu osoari eta gure Europari buruz bereziki, zuzenki egindako aitor hori gure Euskal Herri dardaratuak ere kontuan har beza bere etxerako. Gauden egun lehergarri hauetan, ditugun indar eta bihotz guziak -inoiz bada oraintxe- gure etorkizuna salbatu eta zuzen taxutzeko eman beharrean gara guziok.

Egoismoa bilaukeria litzateke, gaur batez ere.

Eta, bestaldetik, buru askoren asmotan dabilen diktadura gorria, berriz, irtenbide okerra eta zapalkuntza berri baterako egokia genuke.

Bizibidean gabilzan guziokin

osatatuko anaiarte zabal eta orokorra egin beharrean gara. Hortarako benetako komuntasuna oinarritzat finkatu behar. Gaurko munduaren geldiezineko joerak hala eskatzen du.

Helburu eta burubide horiek suma daitezke Eusko Alderdi Jeltzaleak, hitzez eta idaztiz, oraingo aldian bere bilera handi eta txikietan zabaltzen dituen plangintzetan. Abertzale hauk (milaka asko direlarik) asmo zuzen eta txalogarriak eskaintzen ari zaizkigu.

Alderdi honen programaketa- ren gun-gunean, pertsonaren sakratutasuna aurkitu dugu. Herriz herri pertsonak bildurik, bere hitza bakoitzak entzunerazi ahal izango du. Gero herrialdeak bilduko dira eta, azkenik, beroien ordezkari- kin Aberriaren Batzarrea osatuko da.

Zenbait entepesa sozializatu egingen dira. Baina beste zenbait entepesa txiki eta erdi mailakoak bere haretan jarraituko dira. Hainbeste eta hain mesedegarri izan

bait dira Euskal Herrian honelakoak !

Herri osoaren kulturatzea bizi- křeta seriozki landuko da.

Gizaki guzien gorputz eta izpiritu aldeko osasuna, etxagintza- ren antolaketa, hiri bakoitzaren ta- xuketa, eusko geografiaren garbi- tasuna, herriko jendearen errazbi- de eta atsedendialdiak... dena ondo gaurkotu eta eratu behar da. Eta abar...

Ez da ezer ahazturik gelditu E.A.J. ren programaketan. Batzuen batzuek egin dute hor, lana gogo- tik ! Eta buruz jokatzeko dakiten lagunak direla, ezin uka.

Asmoak egintza bilakatuko ahal dira !

Euskadin beste zenbait elkar- tetan lanean gogor ari diren aber- tzale on eta borrokariarekin, guz- tion onerako, behar litzatekeen anaiarte eta batasuna (ez dugu berdintasunik eskatzen) lortzea asmatuko balute !

ANAIA

Euskal Swits

ESKEKA ETA GALDEZ

...
ru hoiek, Etxarriko Manifestuak dioten bezala, dirudienez Patxi Zabaletak agiria irakurtzeko betarik ez du izan, "gaurkotuak nahi ditu herriak, egun giza-bizitzak eskatzen duen gisara".

Gure iduriz, hortik kanpoko arrazoiak, hain zuzen foruak probintzialak direla eta horrelako kontuak, katuari boskarren hanka bilatu nahi izatea besterik ez da. Eta aurrerago, autonomi kanpaina indartu behar dugula esaten duenean, aurrerago jo beharko dugula gure herriak bere nortasuna berpiztu nahi badu esanen liokeena aurkituko luke noski. Baina uste dugu, lehenik denok herrian oinarritzen garenez, herri horrek ulertzen eta nahi dituen, eskabideak egiten hasi behar dugula; lehenil hezi, eta, gerorako gero-koak.

Beste puntu batetan, Patxi dio, Etxarriko hitsegite hoiek zuzentzeko, berriro beste Nafar Udaletxe edo herri batek, dei zabalago bat egin behar lukeela, baina ez udal mailan, herri guztia deituz baizik. Dirudienez, -gu ez gara lege-gizonak, realistikak bai-. Patxi ez da ohartzen "Legalizazio" bat lortzeko, ze posibilitateak ditugun edozein gauza egin nahi dugunean euskaldunok: egun demokrazia alderuntz omen doaneko Gobernu horrek, lehengoan antzera, ezezkoari beste ezezkoa erantsiaz erantzuten baitu. Eta gainera, ez al da bada herria bere aiantamentuekin mugitzen? Hobeki esan da gainera, ez ote daki Patxi, Udal askok beren baiezkoa eman zutela herriak bortxatu zituelako izan zela? Eta Aiantamentu hoiek erreprezentatiboak ez direlako dioten hortan, inguruko herri bateko talde espainolista batzuk ziotena bera esan nahi ote duen susmoa geratu zaigu.

Gehienez luzatzeko, Patxi bere idazlanaren amaieran dioena ukitu nahi dugu. Nonbait dio, ez duela inoren aurka, hobeki esan, taldekeriak bultzatuta berak ez duela idazten: eta amaieran Jauregiren konbite eta automobil peak aipatzean, ez dirudi horrela denik: nola nahi ere argi azaldu nahi genuke, gure artean, hemen Etxarri ez dugula taldekeriarik, berak aipatzen eta denok ulertzen dugun hoiekin. Ez gara bat, baina ezta etsai amorratuak ere. Etxarri eta Sakanako talde eta indar abertzale guztiak egun hura indartzen saiatu ginen eta berriro ere saiatuko horrela izan dadin, pertsonalismoak bultzaturik ez baizik benetako lana egiten ari garela erakutsiko bai dugu, honela jokatuaz.

Eta, azken batean, Euskadin eta zuzenki Nafarroan bagabiltza, ez dezagun Agrupación Foral Navarra, sasi foralista talde hori osatzen duten dizontxo "handi" hoiek egiten duten joku bera egin. Herria, Foruak, Nafarroa, bere nortasuna..., eta azkenean beren interesak gorde dituen sistema baten atzetik dabilzala erakutsi.

Eta bukatzeko, idazlan hau azpimarratzen dugunok garbi adierazi nahi dugu, gure postura irekia dela, pest gaudelarik Euskadi bere askatasuneruntz eramango duten alternatiba guztiak aztertzea.

Etxarritik

Gure zapata politiko usaintsuak erregeri jarri ondorean, hurrengo goizean deus ezaren dasta mikatza ausnartu bidenabar, kontrarioari galdegin nion:

— Eta hiri utzi ahal diate deus erregeek ?

— Horixe baietz ! Hiri ez ala ? Si-nisten duen guztiri zer edo zer uzten ziotek !

— Bai, baina gauza hoietan aspal-dian, badakik... gainera sinisten ez baldin baduk itxurak egitea, legalizazio er-raxegietan itxaropena jartzea bezelatsu duk.

— Alu galanta hi ! ez ahal dakik gauzak ez direla nahasi behar; eta gainera legalizazioaz hasi haizenez gero esanen diat, bide guztiak onartu behar direla politikaren alorrean...

— Txo, txo, txo ! Bide guztiak, bide baldin badira. Denontzat bide alegia. Galbaheak baldin badira ez inolaz ere; hau bai, bestea ez. Hortarako ez zegok eskubiderik !

— Baina nor hasi duk politikaz mintzatzen ? Orain zergatik ari haiz haserretzen, esan zidan kontrarioak.

— Utz dezagun orduan gaia eta mintza gaitezen futbolaz.

— Futbolaz motel ? Hortan ere politika sarturik zegok orain. Real-Athletik ikusi huen. Español-Barzelonaren ondorean, berriz, kristonak gertatu omen ziren.

— Hitzegin dezagun orduan, ez haserretzeagatik alegia, ba ez zekiat elizaz ala ekonomiaz ala... bai askoz ere hobeki mintza gaitezen emakumeetaz.

— Hi txoratu haiz motel. Ez ieza-daala esan orain hitzegiteko gai bila habilenik.

— Begira, adiskide jarraitu nahi baldin badiagu gauza hoietaz ez hitzegiteadiagu hoberena, eta orduan...

— Baina zer ari haiz esaten ? Orduan a zer adiskideak garen, konpon-tzen garen gauzetaz besterik ez baldin badezakegu hitzegin.

— Ze konpondu eta konpondu ondo, hi sukursalista bat haiz, horixe duk hi haizena, sukursalista alu bat !

— Sukursalista ni motel ? Ni ez nauk bankeroa nekazaria baizik. Nik ez diat deus ikustekorik bankoekin !

— Hik ezer ez dakiana politika duk. Sukursalistak dituk esate baterako sozial-inperialistak.

— Ze jerga erabiltzen duk motel ? Sukursalistak betidanik kapital-inperialistak izandu dituk eta ez sozial-inperialistak. Eta nik ez diat bankuekin ezer ikustekorik. Orduan ba, nondik nora niri inperialismoko hori ? Hi eta, gainera, zer arraio zeinek agintzen diate orain, kapitalistek ala sozialistek ?

— Orain faszistek ari dituk agintzen !

— Ba orduan, faszistak dituk inperialistak... inperatzea agintzea besterik ez bait da, izan ere. Orduan hi izan behar huke anti-faszista-inperialista-kapitalista, ez duk hala ?

— Eta hi hola hitzegiteagatik sukursalista bat haiz. Ez ahal haiz ahazten ba arazo nazionalaz ?

— Ederki orduan baita anti-sukursalista ere. Eta gainera bejetariano.

— Zer ikustekorik dik sexoak politikaz ?

— Nor hasi duk sexoaz hitzegiten ?

Hi demonio alu hori !

— Ez jauna, hi !

— Arazo nazionala hik aipatu duk !

— Eta bejetalak berriz hik !. Arazo nazionala ez duk ohean konpontze-koa. A zer politikoa hagoen !

— Hala, hobe diagu beste zerbaitez hasi hitzegiten. Politikaz ikustekorik ez duen zerbaitez.

— Zertaz ordea gaur egun, paretak denak letraz beteak daude, periodikok ere bai, zertaz ?

— Nekazarietaz ! Hi, zergatik ez diagu hitzegiten geure bizimoduaz ?

— Baina hori ere ez ahal zegok ba politizaturik !

— Kia ! oraingoz ahulak bait gara.

P.Z.

AITA SANTU PAULO VI. ri

Euskal Apaiz multzo handi batek eginiko karta

Euskal Diozesetako apaizen Pastoral Ekintzaren Bateratzaile Taldeak 1976-go Abenduaren 29-an Donostiako Seminarioan ospatu zuen bere III Biltzarrea. Guztira 252 apaizek parte hartu zuten.

Lehenagoko konpromiso bateri jarraituaz gutun baten berradorea irakurri zen, eta segidan eztabaidatu. Zenbait zuzenketaz osatuz, Baionako Diozesiari eta Amnistiari buruzkoak batez ere, onartua izan zen eta asmoa zen bezala Paulo VIri bidaltzea erabaki zen.

Karta luze samarra delako, hemen ematen dugu kartaren muina, salto-ka bederen.

PAULO; anaia maite :

Aurkezpena egiterakoan honela diote:

Baiona, Bilbo, Iruinea, Donostia eta Gasteizko apaiz talde handi hau Zuregana zuzentzen da, Eliz elkarte gogoak beroturik, gure apaiz kezkek agertu eta gure pastoral asmoak adierazi beharrez.

Apaiz talde honek zer pentsatzen duen adierazi nahi diote:

Nazaretheko Jesusen ebanjelioa leial jarraituko zaion Eliza nahi dugu, zapalke-tarik eta berezkeriarik gabea, politik eta ekonomik indarpetik askatua...

Eta honela darraio:

Diru erakundeetan eraikia dagoen gaurko gizarte honen orde, beste gizarte berri baten bila gabilta: ekonomia, politika eta kultura aldetik demokrazia batekoa...

Nolako harremanak dituen Elizarekin ere aipatzen dute:...

Ez dugu beste bide batetik doaken Eliza bat sortu nahi, gaurko Elizarekin ditugun loturak ez ditugu eten nahi...

Elizaren historia pixka bat ere egiten du Herriarenarekin batera:

Espainiako Estatu barnean, joan den mendez geroztik, eta batez ere azken berrogei urteotan, ez dute aitortu, ez begiratu, ez onartu Euskal Herriaren nortasuna... Madrilgoek eta Pariskoek begi okerre-rikusi dituzte askotan euskal kulturazko

ohiturak (bai eta debekatu zenbaitetan).

Herriaren historia egiten jarraitzen du.

Euskal Herriari bere izate, nortasun, historia eta etorkizunaren konzientzia erazten eta itotzen ahalegindu dira.

Elizaren portaera ez da hain makurra izan:

Aitortu beharra dago, hala ere, Euskal Eliza saiatu dela deusezte hau frenatzen edo eta ttikitzen, herriaren ondoan zintzo iraunez eta Kristoren Hitza Herriaren mintzairan irakatsiz, euskaraz alegia. Ezin dugu ahaztu, guda garaian eta ondorenean ere euskal apaiz askok herriaren alde hartu zuten jokabide jatorra eta arriskuz betea.

Baina orobat aitortu beharra dugu, azken urteotan baduela Elizak bere errua, egin ere bat egin baitu kanpotik agintzen zuten indar zapaltzaileekin.

Gurunaren zati honetan, azken Konkordatoko arazo bat aipatzen dute:

Bilbao eta Gasteiz, Elizaz Euskal Herriatik bereziz, Burgosko Arkidiozesikoak ditugu. Sinesmen jokaerarik arruntenak eskatzen zuen, orduan ere, euskal diozesiek oro euskal Arkidiozesi bakarra osa zezatela; eta, halaber, katalandar, galiziar, aragoer eta beste diozesiak ere.

Ez zen izan ordea lurraldeen prolema bakarrik, gizonena ere izan zen. Ikus zer dioten euskal apaizek:

Argi eta garbi dago, gainera, euskal diozesitarako Apezpikuen hautatzeak, 1950. urte inguruan, euskaldungoaren kontrako erizbidez egin zirela. Eta hori, gu zapaltzen ginduen Estatu baten eta Elizaren arteko Konkordatu batean indarturik.

Gaur egun zertan gauden aipatzen dute ondoren:

Gure herritarrek geroz eta hobekiago dituzte ezagutzen Euskal Herriaren nortasuna eta barezkuntza; gure kristauak ongi dakite ezberdinak direla Kontzilioak irakatsi zituenak eta eguneroko bizitzan gertatzen zirenak; gizonen eta herrien eskubideak hain ederki daude adieraziak alde batetik eta hain guti begiratuak eguneroko bizitzan eta praktikan.

Elizaren jokaera nolakoa izan behar duen, diote:

Geroz eta hobeki dakite denek Elizak ezin duela egintzetan ukatu, hitzetan -Kontzilioan irakatsi zuena. Bestela ezteza emango lioke Kristo gizon guztiontzat eta herri guztiontzat ekarri zuen salbamen orokorrari. Horregatik poztu gaitu gure Apezpiku batzuen jokabideak, Erromara jo baitute Burgosko eta Iruineko Eliz mugak eraberrizta daitezela eskatuz eta, honela, erakiki dadila Euskadiko Eliza.

Ontzat ematen dute apaizok jokabide hau:

Asmo hau aurrera eramateari behar-beharrezkoa deritzogu, lehen urrats bat bezala, eta, gainera, ahalbait lehen daitekeena; baina beharrezko uste dugu eta hala nahi genuke Baiona Diozesiari eta Eliz Probintzia Euskaldun horretan toki izan dezala eta berak aukeratu eran sar dadila.

Amnistia arazoa ere aipatzen dute:

Euskadiko Elizaren serbitzari garen apaizok gizon osoari eta gaurko gizonari dagokion pastoralgintza nahi dugu bete. Gizon honek oro gogoan ditu askatasun alderdi eta, orobat, askatasunen alderdia. Gaur gizon hau Ebanjelioari dario eskakizun bat ari da eskatzen: amnistia orokorra, alegia. Eta era berean, landu behar dugu fedearen aldetik gizonari hutsean emana zaion mundu honetatik gorako alderdia.

Azken agurra egiten dute orain:

Kristori eta garaici leial, Jainkoari eta Herriari leialki erantzuteko gure asmo hau onartuko duzulako ustetan, anaikiro agurtzen zaituzte.

P.D. Aita Santuari zuzendutako eskutitza hori da. Borondate onaren seinale den eskutitza dela esango nuke. Hor dagoen programa hori dena aurrera eramateko gauza ahal da gure Eliza ?

Geroak esan beza... kanta zaharrak dion bezala.

J.J. GOENAGA

Jatetxea

ALDANONDO

SAGARDOA - TXAKOLINA

DONOSTIA

Urrt. 412852

K. EUSKAL-HERRIA-6

AGUR, D. TIBURTZIO

Tiburtzio Sagasta, Arrasateko apaiz zintzo eta euskaltzale maite hori, joan haiz hi ere. Han zegoan hire gorputz mehea zerraldoaren barnean. Apaiz guzien hiletetan ohi den bezala, leporaino betea zegoen Arrasateko Eliz ederra. "Hiltzen naizenean gauza guziak neregantuko ditut" zioen Kristok. Hau duk apaizaren zori tristea' gizonen ongi nahi eta maitasun apur bat eskuratzeko, hil egin behar. Bizi haizeno, zapuiztua eta zokoratua izango haiz; hil ondoren, han izango duk jendearen emana hire zerraldoaren ondoan. Hilda gero, salda bero, esaera zaharrak dioen bezala.

Hire hirurogeita bost urtetan, hire hiletan bezalako omenik ez duk sekulan jaso izan. Nik ere ez diat jasoko. Xalbador bertsolaria, bizi zelarik egiten zioten omenean, penaz hil omen huan beregana joandako jendea esketu gabe hil behar zuelako. Atsegin litzaidake nere hilketa egunean, hil herrira eramane aurretik, zerraldotik kanpora burua atera eta jendeari esan ahal esatea: "Mila esker guziori" eta berriro lokartu. Baina, Tiburtzio, hik ez huan bururik jaso; hire eskerrak, jendeak hartu gabe, eramana izan hintzen. Neri ere berdin gertatuko zaidak. Horregatik, nere ehortzetara etorriko zaretan guziori, mila esker aurretik.

"Nork ukitu nau?" Galdera xelebrea Kristok egin zuena, Tiburtzio. Bidean ziholarik, jendeak estutzen zian, pausobat eman ezinik, eta hala tagutziz ere galdezka: "Nork ukitu nau?" Nere barrutik halako indar berezi bat irten baita. zioen Kristok. "Nork begiratzen dit?" Hitz egiteko ahalmena izan bahu, zerraldo barrutik entzun ahal izango genian hiri ere: "Nork begiratzen dit?" Mundu guzia hiri begira zegoelarik, hire galdera ere, xelebrea izango huan.

Bainan ez, ez huan gaizki eginiko galdera. Begiak ezin zabaldu... zenbat begi hiri begira. Baina hainbeste begiren artean, berezi-berezi, hire zerraldoaren aurrean, emakume zahar bat; larogeita bederati urte euki arren, zutinik gaixoa, bere bi eskuak tolestatuta bular gainean. Kandelaren zuria zian bere arpegiak; bere begiak, ordea zerbait bustita bai, baina negarrik gabe. Begi haietan ez zegoan etsipenik, desesperaziorik. Haen begiratua, kementsua, paketsua itsaropenez betetako... BIXENTA, HIRE AMA MAITEA huan.

"Handik ez du inork iskribatzenta" behin baino gehiagotan entzun izan diagu. Gure kutunak joan hituan eta gehiagoez zetorkiguk haien berririk. Hi ere joan haiz, Tiburtzio, eta ez diguk karta tiki bat bderik egingo. Ez duk ez erraxa gure sinismena! Hildakoak ez zaretela hil! Bizitza aldatu egin zaizuela! Betiko zorionean gure zai zaudetela! Kristoren sinismenean bizi garenok, esperantza horrekin bizi gaituk, baina, Tiburtzio, istimatuko geniake hortik honera egingdako kartatxo bat.

Aldare aurretik, begi zeharka Ama Bixentari begiratzen niola, pentsamentu hauk nahasi hituan neure buruan: horrek ez dik semearen karta beharrik. Bere sinismen eta itxaropen bizia zekusat bere begietan. Semea hil zaionik ez dik uste horrek. Semearekin laster elkartuko dela, benetan siniten dik".

Hire ama Bixentaren alboan, negar malkoei eutsi ezinik, hauek ihes egiten ziela, hire bi arreba mojatxo, Kontxita eta Bixente anaia gainera; hauen masailetatik txirristaka zihozzen negar malkoak baino zirrara eta impresioa haundiagoa huan nere bihotzarentzat hire amaren esperantzaz betetako begirada gozoa.

Atsegin izan al zitzaian, hire hiletetan, Setien gure Gotzai gazteak zuzendu zuen hitzaldia? Euskera ederrean, mamitsua benetan; Amaren barbarik gabeko hitzaldia, zutinik hire gorputza aurrean, kementsu, begietan negarrik gabe, mila aldiz sakonagoa gertatu zitzaidan. Hi Arrasateko Kanpo Santura eramana izan hintzen. Ni hemen, alboan oraingoz geratu. Iskribatuko al didak? Hago lasai, hire Ama, hire gorputz aurrean ikusita, hire kartaren premia txikiagoa sentitzen diat. Hire hiletatik itxaropen gehiagoez etxera ninduan Mila esker, Andre Bixenta.

Hi zerraldoaren barnean. Hire ama Bixenta alboan bere larogeita bederati urteekin, hirekin laster betiko izateko esperantza hutsetan. Zein kuadru polita margo-lari batentzat, edota zein irudi xarmanta olerkari batentzat!

Baina, Tiburtzio, —hau duk tristea

horrelako olerkiak galdu ote dituen gure Euskal Herriak, pentsatzen diat. Kinka larrian bizi gaituk, dakian bezala gaur guzia duk hemen politzatua: Jaiak, jolasak, Elizak, dena... Gaur umezurtz bati edo amona zaharrari, edota loretxoari, eguzkiari eta abar zuzendutako poesiari, irri eta parra egingo zitzaiokek. Politikazko tensio larri batean izan ezik, ezin dizkiate eratu beren jaialdiak gure gazteek. Burruka, langileria, zuzentasuna, amnistia eta abar, horrelako gaiak erabilerazten zizkiek puntu jartzaileak gure bertsolarietara. Mitinistak egin gaituzte, zioen Lizaso gure bertsolari haundiak.

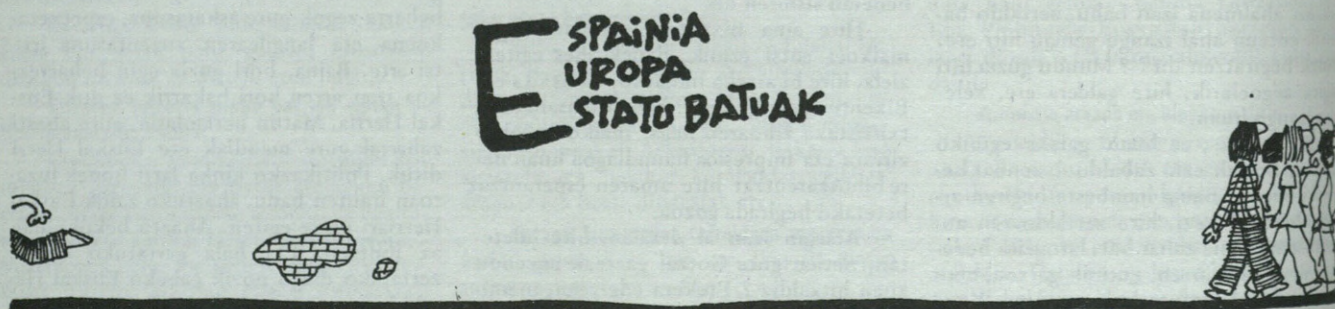
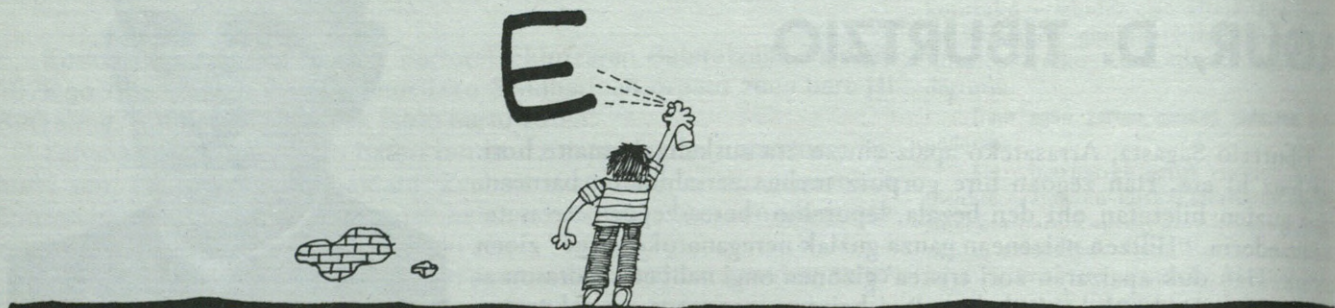
Egia duk orain dela ordua. Ura pasata gero alferrik duk presa egitea. Burrukatu beharra zegok gure askatasuna, espetxetakoena eta langilearen zuzentasuna iritsi arte. Baina, hori guzia egin beharrezkoa izan arren hori bakarrik ez duk Euskal Herria. Mattin bertsolaria, gure abesti zaharrak, gure mendiak ere Euskal Herri dituk. Politikazko kinka larri honek luzaroan irauten badu, ahaztuko zaio Euskal Herriari parre egiten. Ahaztu bekoki alai-az ibiltzen. Eta hala gertatuko balitz, zertarako diagu pozik gabeko Euskal Herria?

Agur, Tiburtzio, Seminarioan bizi ginelarik, baekien hik zein baldarra nintzen maleta edo baula antolatzeke. Oporretako egunak iristean, hi hintzen nere maleta eta baularen antolatzaila.

Betiko oporrak hartu dituk Aitaren etxean. Bai horixe, pin eta zuzen asko egingo huan, bai hik hire maleta Aitaren gana joateko. Ene Tiburtzio, lehen bezain baldarra nauk ni bizitzako maleta antolatzen. Okerrena duk, badatorkidala Aitagana joateko eguna eta nere maleta egin ezinik nabilela. Lagunduko al didak goialdetik bere bizitzako maleta antolatzen? Eskerrik asko, Tiburtzio, eta laster arte.

AROSTEGI

hormasprayko

OLZPIAGAKO

1.620 milloi baserritarrentzat

Nafarroatik dator notizia eta lehenengo begi kolpez milloi mordo ederra dela ezin uka. Nafarroako diputazio foralak urtearen haseran, urtarrilaren 12an, egin zuen batzarrean, datozen lau urteetan nekazaritzari laguntzeko egin duen plan berezi bat azaldu zuen. Ez da noski, zabalero hortako egitarau bat, ordu pare batean egiten, eta guk ezer ez bagenekien ere, aspalditxotik ariko ziren programa hori prestatzen.

Azken urteotan, beste nonahi bezala, Nafarroan ere badute nekazariak keja franko, bateko esnea merkeegi, besteko artorik ezin saldu, edota piperra hutsean eman behar, eta abar. Bada, beraz, laguntza on baten premia Nafarroako nekazarien artean.

Ikus dezagun ze asmo dituen diputazioak, Nafarroako nekazaritzan datozen lau urteetan zer egin eta zer iritxi nahi duen.

Egitarau honekin lortu nahi da, diote, nekazariak jenero gehiago sortu eta diru gehiago har dezala, beste edozein langileren pare bizi ahal dadin; herri txiki-tako bizimodua, gustagarriago egitea eta lurrak eman dezakeena, buruz eta tajuz aprobeatzea.

Horretarako baserriaren egiturak egokitzen, nekazariari eskola eta teknika berriak erakusten, sortzen, dena hobeto saltzeko bideak irekitzen, eta abar, saiatu beharko da.

Diru laguntzak

Hemen sail bat eta han beste puska bat, beren lurrak sakabanatuta dauzka baserri askok. Orain beren eremuak, denak sail batean jartzeko modua izango dute. Zenbait tokitan herriko baserri guz-

tiek egingo dute hori. Lurrak batera edukitzeak dituen bentajak adierazten saiatuko da diputazioa, eta beren artean trukatzu egokitu nahi dituztenei ere lagun-

LURGINTZA

Nekazarien Elkartea

BASERRITARREN ZERBITZUTAN

Zona Residencial Paula VI - 7
Urrutizkilla, 81 14 31
Andia 7, 1.º
Urrutizkilla, 65 16 33

AZPEITIA
TOLOSA

duko zaie. Areta gehiago, elkartuta lan egin nahi duten nekazariak, batetik kontrabuzioak jeistea eta bestetik teknika eta diru laguntza eskaintzen zaizkie. Nekazaritzanari nahi eta behar hainbat lur ez duten gazteak, oso kontuan edukiko dira.

Lurrari probetxua ateratzeko non zer erein eta sortu behar den jakitea komeni da; hortarako, Nafarroako lur guztiaren azterketa bat egingo da eta horrela jakingo, non belardi utzi, non zuhaitzak aldatu, eta non gorritu eta garia erein.

Ganaderitzan ari denak berriz badaki, arraza oneko ganaduekin jardun edo erdi-purdikoak izan, izugarritzko alde dagoela. Horregatik arraza ona sortu eta zabalduko duen zerri granja bat jarriko du diputazioak. Lehen ere, inguru hontako zerri-merik onenak Nafarroan sortzen direla badaki edozein tratalarik ez ezik, Gipuzkoatik Nafarroara zerri bila joaten den hainbat baserritarrek ere.

Lehen Euskal Herri guztian hain ugari eta ezagunak ziren pirenaika arrazako behi gorriak, gaur Gipuzkoan eta Bizkaian izkutatu badira ere, Nafarroan gelditzen dira oraindik. Azken urteotan gainera, haragitarako beste edozein arrazaren pare dela ikusi da. Nafarroako diputazioak Ilundainen daukan ganadutegia hazi eta hobetu nahi du, pirenaika arrazako zezenak, estaltzeko eta hazia zabaltzeko nahi beste izan daitezten.

Bestalde ardi eta ahariekin ere jokabide hori hartu du. Hemengo ardia ikusten denez, beste edozein bezain ona da esnea emateko. Diputazioak gero ta ardi esnetsuagok sortzeko, ahariak hazi eta artzaiei banatzen dizkie. Orain, Ultzaman, belar eta ganadujatena sortu eta ugaltzeko esperimentuak egiteko granja bat sortzeko asmotan da, eta hor haziko ditu, latxa arrazako ahari hoik.

Ganaduaren gaitzak ere ematen dio buruhautea franko nekazariari. Lanparoiak, kaeneko gaitza eta errapemiñaren kontrako kanpainak egiten segitzeko eta gaitz hoiek lehen bait lehen desterratzeko, Nekazaritzako ministeriotik, Madridentik, datorren diruaz gainera, beste 80 milloi gastatzeko pient dago. Hortaz gainera, ganaduen segurua egiteko beste 20 milloi jartzen ditu.

Ganadua osasuntsu eta gustora edukitzea ona da; baina haiekin dabillen gizonak bizi behar du ondo. Horregatik haurzoetara bideak egiteko, herri txiki-tako etxeak txukuntzeko eta berritzeko eta batez ere etxabizitza ikuilutik aparte jartzeko, beste 160 milloi eskaintzen dira.

Horra hor, besteak beste, zenbait puntu. Egitarau hori ikusita badirudi, Nafarroako diputazioa, nekazarien arazoei adabakiak jartzen ez baina, errotik zuzentzen hasiko dela. Hala bada beajondeiola ! Haurzotik begirata inbidia ematen du; orain ikusi egin behar Nafarroko nekazariak zer dioten. Ez dira asko baina 15 egun badituzte beren iritziak agertzeko.

Jose M. Eizagirre Laburu

borrokako istripuz hila

Abots ezaguna zuen. "Bihar hamaikatarako etor zaitezte agindu zitzaizuen berri hura emango zaizue", esan zidan.

Urtarrilaren 11an esan zidan, Abaituaren izen deiturak erabiliz Juan M. Sanzek esandakoa gezurtatzeko egin kazetaurreko elkarrizketa ondolan: "ETA pm-k badu Zeruko Argiarentzat berri bat. Esateko ordua iristen denean dei egingo zaizue".

Egia esan ahazturik nuen egun hartan agindutakoa. Eta ez nuen uste honelako albiste txarrik emango zigutenik ere. Beste zerbait espero genuen. Asmoa zuten baino lehenago eman beharra izan dute gainera. Eta ez dute nahi zuten bezala egiterik izan: "Euskal astekarioi aurrena". Guri baino lehen etxekoei, herriko alkateari eta bi apaizei esan behar izan zieten.

ETAk bere agirian dioenez, abenduaren 16an hil zen Jose M. Eizagirre borrokako istripuz. Zarautz-Orio-ko TVE botatzera joanda hil zenik ez dirudi han ez bait da harririk. Eta otsailaren 10ean agertu zen Zarauzko hilobi batean. Abuztuaren 5ean izkutatu omen zen Zarautzik "Tapi". Azkenaldi honetan aztarrenik ez zelako kezkatutik omen ziren etxekoak eta lagunak. Baina inork ez zuen honelako gauzarik espero. Gorputza aurkitu eta gero ere, bere etxekoek ez zuten honelako susmorik. Arreba bere anaiarekin hitzegitera zoalakoan joan zen Donibane-Lohitzuna otsailaren 12an. ETAk berak esanda jakin zuen familiak zer gertatu zen. Ez da egia, beraz, bezperan amak eta alabak gorputza ezagutu zutela, eez bait ziren ikustera joan ere.

Eizagirre Ulazia familiaren hilobian aurkitu zuen ia egunero bere haurraren gorputzaren ondora joaten zen ama batek. Gainerako har-losa mugituz ikusi zuten, haurra harrapatu zioten beldurrez zulogileari esan zion. Aurreko egunen batean zakur zaunka entzun omen zuen zulogileak, baina jendeak dioenez han kotxe hotsak eta zakur zaukak noiznahi dira.

Hilobi hartan egun gutxi lehenago sartu zutela dirudi gorputza, hil berri batena bezalatsu bait zegoen. Jose M. Eizagirre "Tapi"k lauburu bat zeukan lepotik zintzilik. Parabellum 9-ko 7 bala patrikan, borrokari baten ezaugarritarako jarriak, noski. Caum erlojua eskumuturrean, abenduaren 16ko 17.43-an geratua. 65 pezta zeuzkan patrikan, hamar duroko bat eta hiru duro. Barruko jantziak, urdinak. 41eko zapatak. Lotarako zakua. Marceson alkandora. Galtzak, homesport 46.

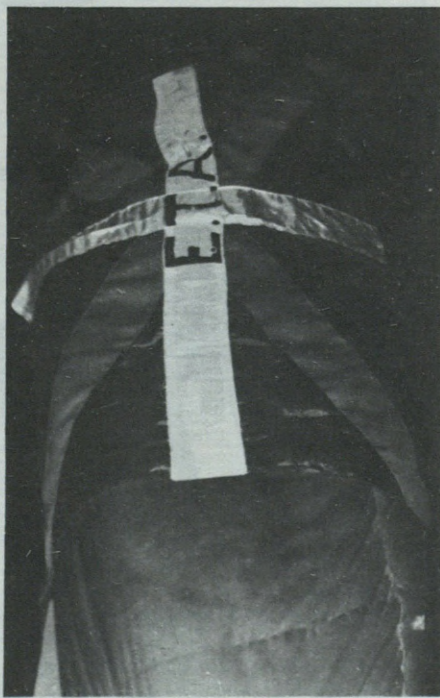
Xehetasun hoiek denak jaso zituen juczak, baina behatz markarik ez zuen hartzerik izan, behatzetako azala joana bait zuen. Jazkiak kendu ala hartzen zizuten xehetasun hoik denak. Xehetasunak hartzeko eta gorputzean bala zulorik edo bestelako arrastorik ikusten ote zioten jarri zuten larrugorri. Noren gorputza

zitekeen jakiteko, aztarren garbirik ez zioten aurkitu.

Jose M. Eizagirren arrebari, Zarauzko alkateari eta bi apaizei ETAk esan arte inork ez zekien ezer garbi. Honako agiri hau eskuetara emandakoan jakin zuten zer gertatzen zen eta zergatik isilik gorde zuten.

E.T.A.ren AGERPENA

Gure erakundeak eta Euskal Herri osoak daraman burrukaren zehar, une askotan ikusi behar izan dugu gure lagunetako batzuk nola burrukaren laztasunean erortzen ziren. Berrirori ere, egoera hori bizi dugu gaur. EIZAGIRRE eta LABURU tar JOXE M. (TAPI), Zarautz, E.T.A., gure erakundeko militantea, istripuz hil da militante lan bat egiten ari zelarik.

Abenduaren 16an hil zen TAPI. Beste lagun batzuekin ekintza bat gertutzen ari zenean, harri handi bat erori zitzaion buru gainera eta berehalaxe sendagile bat bere ondora ekarriarren, zoritxarrez alferrik izan zen. Kolpearen ondorioz mementuan hila zen TAPI. Hemen eskaintzen dugu sendagilearen zertifikak, bertan ikus daitezke heriotzaren arrazoiak.

Askok galde egingo du, ea E.T.A.k zergatik ez duen eman TAPIren heriotzaren berririk. Segituan gorputza eskaintzeak, une hartan berekin zeuden lagunak arrixkuan jarriko zituelako egin zen hori. Horrela, bere gorputza Zarautz, bere jaioterrira eramane eta han panteoi batean gordetzea erabaki zen; ondoren, seguritate arrazoin hutsak hortara beharturik, denboraldi bat egin ondoren bere familiari eta Euskal Herri osoari berri txar hau emateko asmoz.

ARTAJO eta ASURMENDI bezala, PAGA-ZAURTUNDUA eta BELTZA eta PIRU bezala jarraitu beharreko eredu iraultzailea dugu TAPI ere; bere kateak haustea gure herriari kostatzen ari zaionaren agerpen eta sinboloa da bide hortan aurrera jarraitzeko bultzagarri dugu TAPIren ereduak.

GORA EUSKADI ASKATUATA !!
GORA EUSKADI SOZIALISTA !!

Euskadin, 1977.eko otsailaren 11an

Edonork galdetzen zuena galdetu zuen amak ere: "Zergatik ez diguzute lehenago esan?". Baina lagunak galdu zitezkeela esan ziotenean, konprenitu zuen. Nahigaberik haundienean ere esker onez hala aitortu omen zuen: "Horrenbeste arrisku pasa dute, bada, Zarautza ekartzeko? Ez da gutxi".

HILETAK

Otsailaren 13an izan ziren hiletak. Zarauzko elizak betekada haundiak hartu izan ditu. Beste hiru mutil ere era gupidagarrian hilak izan ditu azken urteotako borrokan. Jendetza izugarria izan zen igandean Zarauzko elizan. Jendeak bero

ihardun zuen mezetan. Meza ondoan "Eusko Gudariak" kantatu eta ohizko oi-huak egin zituen jendeak.

Elizaatik irten bezain agudo, ikurriña jarri zioten zerraldoaren gainean. Jendea isiltasun eta errespeto haundiz jarraitu zitzaion gorputzari. Hilobi ondoan borroka giroko abestiak eta oi-huak entzun ziren. Apaizak amaren izenaren eskerrak eman zizkion jendeari eta gazte batek hitz hau irakurri zituen.

Berriro ere hemen elkartu gara gure herriko Joxe Mari gudari abertzale honen hiletan, azken agurra ematera.

Euskal iraultza luze hau odol ixur-tze asko ari da egiten, haina gaur hemen

Zarauzko eta Euskadi guziko Herri abertzaleak agertzen duen bihotza eta partizipazioak, badu zer esana Joxe Mari gure lagunarentzat.

Nik, Zarauzko partaide abertzale bat bezala esan nahi diot elkartzeko lehen bait lehen bere gudari lagun eta herritar dituen Xanti, Txiki eta Piru-rekin. Eta Joxe Mari "Tapi" eta zuek egin duzuen borroka eskertuz guk jarraituko dugula zuek egiteko utzi duzuen lan horretan. Zarauzko herria abertzale izan baita, abertzale da-ta, abertzale izango da-ta.

*'Gora Euskadiko Iraultza
Gora Euskadiren alde odola eman duten gudari guztiak.*

Gora Xanki, Txiki, Piru eta Tapi.

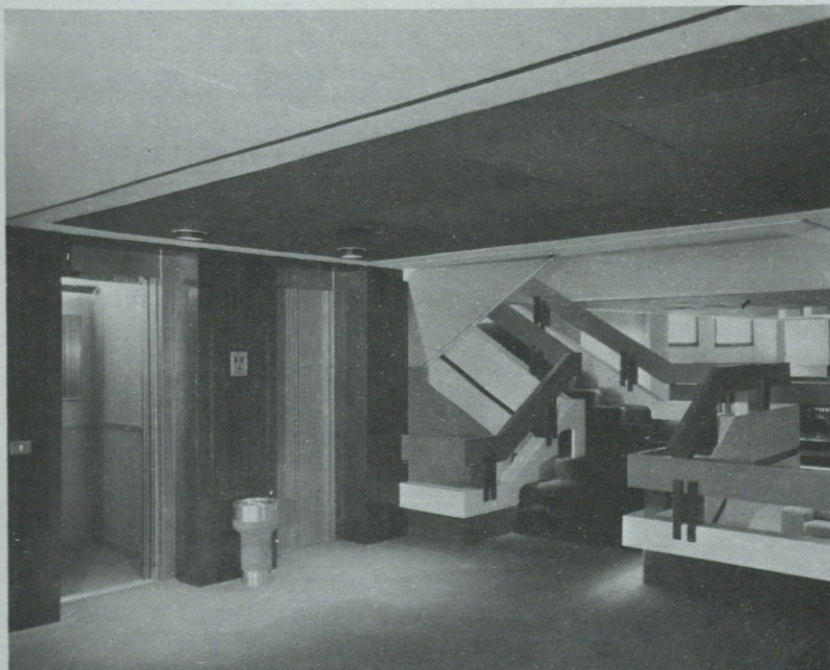
Gora Euskadirako desio dugun eta borrokatzen ari garen inork inor zapalduko ez duen gizarte berria.

Gora Euskadi askatuta.

Hiletak eta ehorzketa egin arte luto egin zuen Zarauzko herriak. Amnistia Batzordeak ikurriña zapi beltzez jar zedila eskatu zuen eta elizkizuna bukatu arte tabernak itxi zitzatela. Dantza garaian minutuko isiltasuna gorde zen, hiladakoaren oroitzapenetan. ●

ORONA

sociedad
cooperativa
industrial

LASTAOLA industrilekuan

Urrut. 551400

HERNANI

- Aszensoreak
- Jasogailuak
- Berebilak behebarruan sartzeko arrapak.
- Auto-parkinak.
- Kaldereria.

EIBARREN

EUSKAL SOZIALISTA BILTZARREAREN MITINA

Euskal Sozialista Biltzarrea gogotik ari da. Otsailean bakarrik, hamabi inguru mitin programatu ditu han-hemenka, eta EZKERRA al-dizkariaren hirugarren alea atera.

Alde nahiz kontra egon, inork ez dio ukatuko oraingoz ESB-ri bere antolakuntza trinkoa, nondik norako jokabide ageria eta konbokatoria gaitasuna.

2.500 pertsona bildu ziren otsailaren 13an Eibarko Astelena pelotalekuan. Astebete lehenago PSOE-k herri berean bildu ahal izan zuenaren doble. Alberto Zuazuaren zuzendaritzapean, Eduardo Artamendi, Gregorio Etxabe, Ramon Zabalo, Pepi Intxausti, Kepa Anabitarte eta Jose Luis Alvarez Txillardegik mintzatu ziren.

Mitinak ordu bi iraun zuen eta irteerak, LAIA, LAK, GAI, IAM eta EGAM taldeek Aitor Argarate-ren alde eraturiko manifestazio batekin koinziditu zuen. Bostehunen bat pertsonak hartu zuen parte.

Zentzu honetan, mitina hasi aurretik Zuazuak Argarateren detentzioa salatu zuen, bai eta taldeekiko diskriminazioa ere, bezperan PCE-ko mitina debekatua izan baitzen Eibarren bertan.

Euskal Sozialismoaren hutsunea betetzen

Eibarko "biargiñen" artean sozialismoak betidanik izan duen atxikimendua gogoratu ondoren, ESB Euskal sozialismoaren hutsunea betetzeko sortu dela esan zen Alberto Zuazuak.

"Euskal", Euskal Herrikoa eta abertzale den aldetik, beste inongo langileari ezer inposatuko ez diona. "Sozialista", demokratiko eta autogestiolazale delarik. Eta "Biltzarrea", herrikoiei planteamendu batez Euskal Herriko sozialista abertzale indarrak bilerazi nahi lituzkeelako.

Lehen alternatiba

Eduardo Artamendik erdaraz adierazi bezala, ESB, ezker espanyolista eta eskuin abertzaleen arteko bikoiztasuna eten nahirik sortu da, sozialismo euskaldun bat proposatuz. Ez da berau Euskal Herriko alternatiba bakarra, baina bai, ordea, lehendabizikoa. ESB plazara atera zen, Euskadirentzat askatasun eta sozialismoarekiko eskakizunak abertzale ikuspegi batez egin daitezkeela frogatzeko, sin traer a ningún profeta desde Madrid.

ESB, autogestio hitzez definitzen da, produkzio bideen sozializapenaren alde. Eta beronen helburua ez da boterearen garaipena, gestioingintzaren kontrola baizik. ESB-ren sozialismoa, marxismo-leni-

nismoa hasten den unean amaitzen dela esan zuen. ESBk ez du nahi zapalkuntzarik, askatasuna baizik; ez inperialismorik, autogestioa baizik; ez komunismorik, sozialismo baizik.

Amaitzeko, munduan zehar Euskadik bezain ondo herri gutik kanta dezakeela "Internazionala"ren *A bajo las fronteras* delako azaldu zuen.

Herriak merezi duen gobernu

Gregorio Etxabek, euskaraz, Herriak merezi duen Gobernu izaten duela esan ohi dela gogorarazi zuen. Baina hau, Herriak hitzik duten tokitan bakarrik izan daitezkeela egia, erantsi.

Azken urteotako udal-barrutiko mugimendua aipatu zuen. Bertan sartu eta parte hartu beharra. Zentzu honetan bakarrik dela posible gure gaur eguneko zenbait udal-batzen jokabide jatorria ulertzea.

Euskal Herriaren etorkizuna Madrilen egosiko dela zati handi batetan esan zuen, eta geure diputatu abertzaleak behar ditugula baldin zerbait egingo badugu. Puntu honetaz, ESB-k mugimendu abertzaleen arteko ekintza bateratu bat proposatzen du.

Sindikalgintza abertzalea

Ramon Zabalo, Basaurikoa, 16 urtere-

kin gudari, bederatzi urtetan zigor-bataloi eta konzentrazio kanpoetan, eta berrogei urtetan sinkidalista, euskal sindikalgintzaz mintzatu zen erdaraz.

Euskadiko langileriaren protagonismoa azpimarratu zuen, eta sindikal zein politik indarren artean, nazio batasun bat lortu beharra.

Kanpoko inmigrazioa neurri gabe jasan duten eskualdeen egoeraz arduratu zen, Euskal Herrian lan egiten duen guztioi euskal gizartearen partaide izan behar dutela esanez, bai produkzio, bai kontsumo eta bai kultur bideen partaide.

Emakumea askatzen den neurrian

Pepi Intxaustik, Eibarko Mogel Ikastolako Mogel Ikastolako andereñoak, emakumearen askatasunaz hitzegin zuen euskaraz. Bere burua zapaldurik sentitzen duen gizonezko sozialista eta iraultzaile bat baino gehiago, emakumearen zapaltzaile dela bere etxean salatu zuen.

Emakumea gizakumearena bezalako klase berdinekoa dela bortizki oihukatu zuen, eskubide eta betekizun berdinekin. Hitz batez, gizartea ez dela sozialista izango, emakumeak integratzen ez diren artean.

Joko luzagarria

Kepa Anabitarteren ironia finak jaso zituen, agian, txolorik gehienak. Bere ihar-duna bi puntu nagusitan bereiz daitezke: Euskadiri egiten ari zaion joko luzagarria, eta honek suposatzen duen atzerakada.

Anabitarteren ustetan, ikurrina, foruak, euskara, amnistia etab. direla, Euskadi burruka partzialetan ari da luzatzen, eta Gobernu ere gehiago luzatu nahiz ari. Eskakizun guzti hauk, autonomia batetan sartuko lirarteke.

Tartean, Euskal Herria egundoko deskapitalizazioa jasaten ari da, teknologia atzeratu, langileriaren parte-hartze eza eta neurri gabeko inmigrazio batez. Behar litzateke sektore popularrei beren protagonismoa itzuli, burgesiak utzi duen zuloa bete eraziz, euskaldunen material eta giza erreserbak oraindik ahiu ez direlarik.

Elkartu bai, baina nor bere tokian

Amnistia, euskararen legekidetasuna, Etxarriko bilerak etab. aipatuz, Gobernuak ez diola Euskal Herriari kasurik egiten esan zuen Txillardegik. "Tartean sukursalistek adarra jotzen, PSOE-k eta PCE-k Nafarroa sartu nahi izan ez dutelako "Consejo Nacional Vasco" delakoan, pitutara joan delarik.

Alderdi bakar, abertzale eta interklasista baten iraupen eta etorkizun eza salatu zuen, eta honelako alderdi bati atxikitzea, Euskal Herria etorkizunik gabe uztea izango litzatekeela.

Abertzale taldeen elkartasun bat proposatu zuen. Badagoela elkarrekin zer egin, baina maila interklasista batez ez, nor bere tokitik baizik.

JAKIN

EUSKAL KULTUR
ALDIZKARIA

10 urte debekaturik egon ondoren
berriz plazara !

Hiruhilabetez behin
argitaratuko da.

Monografiak
dossierak
azterketak
kritikak
gaurko gaiak

Lehenengo zenbakiaren gai na-
gusia:

EUSKAL UNIBERTSITATEA

Lehenengo zenbakiaren lankideak:

P. Agirrebaltzategi

A. Artamendi

J. Azurmendi

J.M. Larrazabal

J. L. Lizundia

L. Mitxelena

M. Pagola

K. Santamaria

I. Sarasola

J.M. Torrealdai

JAKIN

500 pta. urtean. 175 alea

Eskabideak eta harpidetza:

Cuartel 2- Tolosa (Gipuzkoa)
tlfno. (943) 65.11.06

Berrogeitaka lagunen aurrean

PCE Eibarren mintzo

Eibarko Injineru Tekniko eta Perito Batzordeak nolabaiteko "afari politiko" batzu eratzen dihardu, bere partaideei gaur eguneko sindikal eta politik taldeen alternatibak zuzenki eskaini nahirik.

Antolakuntza nahiko erraz eta familiarra da: janedanetako elkarteen batetan kolejiatuak afari arrunt baten inguruan biltzen dira, postre orduan laburkiro hitzegingo duen talde bat gomitatuz. Ondotik elkarrikteta guztiz irekia, moderatzaile baten ardurapean.

Dagoeneko hitzeginak dira txandaka hiruzpalau sindikal mugimendu, eta hilaren 8an politik taldeei ekin zitzaizkien, PCE delakoaren aurkezpenaz. Ondoko asteetan jarraituko dute PNV, PSOE, Partido Popular, ESB eta abarrek.

PCE-ren lehen aurkezpen honetan, Esteban Eguren eta Carlos Alonso mintzatu ziren, bata zein bestea "Comité Ejecutivo"-ko partaideak. Mahaikide berrogeitaka entzule.

Zuhurtasuna

Carlos Alonso, ordu erdi inguru mintzatu zen, zuhurtasunez kalifika genezakeen hitzaldiño batez. Alonso, Euskadiko Komunist Alderdia Euskadikoa dela frogatuz saiatu zen, bai duela 42 urte Bilbon sortu zenez gero, eta bai Euskadik sekula ezagutu duen Gobernu bakarrean parte hartu zuelako ere.

Ekilibrioa, estabilitatea, indarkeriarik ez, hauteskunde bideak eta askatasuna aipatu zituen behin eta berriz. Hots, guztiontzat askatasuna, nazio askatasuna eta autonomi askatasuna orientada hacia formas federativas.

Ekonomi arloan, PCE-ek erreaktibazio eta anti-inflazionatzaile politika bat proposatzen du, honako puntu hauen arauera: konfiantza giroa sortu, ekintza pribatua errespetatu, antimonopolio politika indartu, paroa gutitu eta demokratik planifikapen deszentralizatu bat eragin.

PCE-ren sozialismo zentzua aipatzean, ez dagoela Europar har genezakeen modelurik esan zuen. Sovietarra ez zela inola ere eredugarri azpimarratu zuen, eta nork bere bidea burutu behar duela aipatu, beti ere hauteskunde orokorren bitartez.

"Bertan Bilbo"

Galderantzunetan denetariko gaiak aipatu ziren, nazioarekikoak batipat, entzuleen artean entpresari eta ejekutibo asko zegoelarik, besteik espero zitekeen arren.

PCE-ko aurkezleri biak amnistia orokorraren alde (abokatu laboristak hil zutenen alde ere) mintzatu ziren nazioen askatasunaren alde, herriek berek nahi duten neurria art; estatizazioaren kontra eta nazioanalizazioaren alde; monopolioen kontra, eta txiki eta erdi mailako entpresen pribatuaren alde (han bilduok ez zu-

tela entpresa txikia sozializaturik eza gutuko, esan zuten); politik alderdi guztien askatasunaren alde, nahiz eta txikiak izan: irakaskintza pribatu eta erlijiosoaren alde, haur guztiek estatu eskoletan lekurik duten artean; euskararen legekidesuna maila guztietan bai, baina inori goardia zibil bat atzean jarri gabe.

Sukursalismoa aipatzean, Euskadiko Komunist Alderdiak ez duela Espainiako PC-ren menpetasunik jasaten adierazi zuten. Are gehiago, Euskadiko Komiteak Espainiakoan "suduma sartzen" duela, baina haiek ez dutela Euskadikoan zer ikusirik. Italiako PC-rekin Frantziakoarekin baino harreman gehiago dutela, eta Moskurekin batere ez. Zentzu honetan, PNV-ek zer ikusirik gehiago duela Europako kristau demokraziarekin, PCE-k Europako komunist alderdiekin baino.

Oker nahiz zuzen, bi hizlari azkarrek denetariko galderentzat izan zuten erantzun bizkorra. Euskal kulturentzat oraintsu arte ezertako ez agertzea salatu zitzaizkion moteldu ziren apur bat, bai eta zenbait datotan beren gai honekiko ezjakintasuna ustekabean frogatu ere.

Langileriaz, zenbait mugimenduren haurtasunak eta esperientzia ezak dakarren radikalzapena, barka eskatzen bezala aipatu zuten, bai eta, gero entpresariak negoziaketa egiten ikasi beharra erantsi ere.

Ondorio gisa

Afalostean entzunaren ondotik, nolabaiteko sentipen arraro bat nagusitu zen bertan bilduriko teknikoa eta entpresariaren artean, inork ez baitzuen, uste egian esan. PCE-rengandik honen "hurbi" zegoenik. Eibartak batek ohizko ironiaz esan zuenez: Horraingo gu ere iristen gaituk!

Arazoa, agian, zera litzateke, PCE delakoak zenbat aurpegi ote duen jakitea.

AITOR ARGARATE "NAPARRA" HIRU ASTE

Lerro hauk idazten ari garelarik (otsailaren 14ean) hiru aste betetzen dira Aitor Argarate "naparra" detenitu zutenetik.

Aitor, Elgoibarko semea, Z. ARGIAko harpideduna eta Lexoako Zientzi Unibertsitateko ikaslea, urtarrilaren 25ean detenitua izan zen Berangon, eta geroztik hamazazpi egunetan guztiz inkomunikaturik egon da, goardia-zibilen "La Salve" kuartelean.

Gurasoek zenbait gestio egin zuten Bizkai zein Gipuzkoako Zibil Gobernuetan, semea ikusi nahirik behinik-behin, batere ondorio onuragarririk gabe. Bizkaiko gobernariak ezer egin ezina adierazi zien, eta Gipuzkoakoak, ordea, ez omen zekien ere, Elgoibarko alkateak otsailaren 10ean hots egin arte. Uriartek "materia reservada" delakoaren atxakiaz adierazi zien bere ezina, baina Aitorren integritate fisikoaren arduradun egin zen, gurasoak erabat urduri baitziren.

Aitor Argarate urtarrilaren 25ean izan zen detenitua, Espainiar Foruen 15 eta 18 arauak deuseztu baino hiru egun lehenago beraz. Hala ere, urtarrilaren 28ko legea aplikatu zaio.

Elgoibartarrak mugitzen hasi

Nahiz eta berandu, elgoibartarrak mugitzen hasi ziren otsailaren 10ean. Herri mailan izkribu bat burutu zen, eta mahai bat jarri firmak biltzeko. Arratsaldeko 5,30etatik iluntzeko 8tara bi mila firma jaso ziren, eta ez zen jarraitzerik izan, goardia zibilek firmak biltzen ari ziren lau emakume detenitu baitzituzten, eta mahaiak kenerazi.

Lau emakumeok —berrogei urtetik gorakoak laurak— nahiko harrera txarra izan zuten haseran kuartelean. Zibilen ustetan, harako izkribuan agertzen den baitetan, harako izkribuan agertzen den *ba-daezpadako lege* delako lerrokada onare-zina bide zen. Zergatik arduratu ziren firmak biltzeko mahaiak galdetzean, berriz, lau emakumeek *ama bezala* egin zutela erantzun zuten. Azkenik, herriaren prezioz eta alkatearen bitartez, emakumeak askatuak izan ziren *marchense*, *marchense* delako batez.

Herri batzarrea

Tartean, otsailaren 10eko iluntzean herri batzarrea eratu zen Elgoibarren bertan Aitor Argarateren aldeko plangintza bat elkarrekin burutu ahal izateko.

Beste zenbait punturen artean, bi ordu terditan bilduriko bi mila firmez baliatzea erabaki zen, herriaren nahiaren frogagarri, bai eta abokatuekin kontatzea eta alkatea arazoaz ardura eraztea ere.

Ekintza zehatz bati zegokionez, honako lau erabaki hauk hartu ziren: 1— Hilaren 11an, ostiralek, arratsaldeko 8tan jende biltzarre bat egitea plazan. 2— Larunbatean, arratsaldeko 8tako meza oste-

Aitor Argarate

an, elizan gaupasa egitea igandeko eguerdira arte. 3— Elizara sartuko ez zen jendea ahalik eta gehien etxeratzea, larunbat gauari jai bezperaren girok eman gabe. 4— Erantzunik ez balego, hilaren 14ean astelehen egunez, Elgoibar osoan greba orokorra egitea.

Semea ikusi

Z. ARGIA Aitor-en aita den Joseba Argaratekin mintzatu zen ostiral goizean, eta ez zuen ostegunean harturiko erabakien berri zehatzik, Bilbon egona baitzen bezperan eta bertara itzultzekotan berriro.

Egun berean, ostiralean hain zuzen, gurasoek Aitor ikusi ahal izan zuten, bi minutotan eta bost goardi zibilen aurrean. Asteleheneko greba orokorraren notiziak eraginez, enpresariak lorterazia izan zela gurasoen bisita zabaldu zen Elgoibarran.

Bestalde, herri mailan eztabaida sortu zen, aurretiko batzarrean erabakirik plangintzak aurrera jarraitu behar ote zuten. Gurasoek zuhurtasunaren aldeko ziren, semea presondegira pasatzen ez zen artean behintzat. Zenbait gazterentzat, ordea, Aitor-en kasua herriaren jabegoan zegokion, eta beronen burrukari lotua.

Azken gertakariak

Ostiralean manifestazio txiki bat egin zen plazan. Joseba Argarate alkatearekin hitzegin zuen, eta honek Marzelino Orejaren sekretaritzarekin, ministroa kanpoan baitzen. Gero jakin zen, Gipuzkoa eta Bizkaiko gobernari biek elkarrekin bazkaldu behar zutela astelehenean, eta aste beronetan Aitor aterako ote zuten edo.

Edozein modutan, larunbat iluntzean hirurhunen bat pertsona alizan sartu ziren eta bertan iraun zuten igande goizera arte. Agiri bat atera zen, eta astelehenean lantegietan asanbladak eta ondoko greba egitea erabaki zen.

Astelehenean, hilaren 14ean, herri batzarrea bildu zen elizan, goizeko 11etan. Mila pertsona inguru bertaratu ziren. Zenbait lantegiren geldiuneak aipatu ziren, eta arratsaldean herri guztia geratzea erabaki zen. Halatsu, arratsaldean, lantegiak ezezik, denda guzti-guztiak itxi ziren, taberna, farmazia nahiz bestelakoak.

Elgoibarko goardiazibiletako tenienteak, guztiz harriturik, geratze haren arrazoia jakin nahi izan zuen, eta herri batzorde bat joan zitzaion batzarrean erabakirik xehetasunen berri emanez. Tenienteak bere laguntasuna eskaini zuen, eta prest zegoela gurasoekin Bilbora joateko azaldu.

Arratsaldeko 8,30etan bigarren herri batzarrea eratu zen. Honako honetan 1.300 herrikidek hartu zuen parte. Ordu-rako parrokoa hitzegina zen Donostiako apezpikuarekin, eta honek Bilboko gobernadorearekin hitzegino zuela agindu. Beste zenbait erabakiren artean, bihar-munean lantegietan asanbladak eratzea aipatu zen, asanbladetan erabakitakoaren arauera geratu edo lanean hasteko.

Gauko 10etan Arrese alkateak Joseba Argarateri hots egin zion, Bilboko gobernariarekin hitzegina zela eta, bihar-munean Aitor presondegira pasatuko zutela alde aurretik jakineraziz. Notizia azkar zabaldu zen herrian zehar, eta asteartean lantegi guztietan "Etxe-tar" delakoan izan ezik, lanari ekin zioten. "Etxe-tar", Joseba Argarate partaide deneko entrepresa da, eta langileek lanik ez egitea erabaki zuten, Aitor kuarteletik seguru aterate.

Hilaren 15ean, gurasoak 9tan joan ziren Bilbora, eta 11etan. "Etxe-tar" lantegira hots egin zuten telefonoz, Aitor Basaurin zela abixatuz. ●

FIRMAK BILTZEKO BURUTURIKO IZKIRIBUA

Aitor Argarate, elgoibartar gaztearen bahi-
keta dela eta, beheko izenpetzaleok detenitu
bat polizien esku, bere guraso eta abokatuaren-
gandik zeharo inkomunikaturik edukitzea per-
mititzen duten badaezpadako lege batzuen sala-
keta egiten dute.

Gertakizun honen aurrean hau diogu:

— Aitorrek 16 egun daramatzala inkomu-
nikaturik eta guk haren egoeraren berriak jakin
gabe, bere abokatuaren bisita ere debekatua i-
zan zaionez.

— Haren bahiketa Urtarrilaren 25an egin
zela, beraz hilaren 28ko ministroen Kontseilu-
an hartu ziren neurrien aurretik.

— Bere inkomunikazioaren deuseztatze eta
bukaera exijitzen dugu oraintxetik bertatik, ha-
ren gurasoei batera, bere integritate fisiko-
aren aurka atentatu ote denaren susmoak baitu-
tugu eta hau ote den haren inkomunikazioaren
arrazoia.

Elgoibarren 1.977ngo otsailaren 10ean.●

ETXARRI ARANAZ ZERGATIK?

Hilaren 10.tik 11.ra bitarteko gaueko
lauak aldera, Iruineko Poliziek, hortzetara-
ino harmatuta, hiru etxe miatu eta ho-
rrenbeste herritar gazte eramane zituzten.
Denok gogoan dugu, orain bi hiru urte,
horrelako beste ekinaldi batetan 7 gazte
nola eramane zituzten.

Eta nere hariari jarraituz, egunak jo-
an egunak etorri, gaur Udal gizonak Go-
bernadorearekin egon, bihar sendiak, he-
rritarrak, ez dugu inoiz detentzio hauen
arrazoirik jakin. Egun batean Iruinean es-
kubikoek leher arazi zuteneko bonba jar-
tea eta horrelako txorakeriak bota nahi
izan dizkiete gure hiru herritarrei: Txor-
akeriak diot, baina 6. garren eguna eta
akusazio serioirik ez egon arren, han eduki
dituzte gure herriak osoki egindako aha-
l-ginei jaramonik egiten gabe.

Etzarriko herria da lehen momentu-
tik; egun guzti hauetan herritarrok bilduz
gure Udaletxean, nolakorak ziren azken
berriak jakin nahiez, eta, aldiz, protestako
agiri batzuk atereaz. Alferrikoak azken
hauek, dirudienez, herritik sortzen diren
kezka eta dei larriak ez bait dute lekuri-
k Nafarroako egunkarietan, bereiziki DIA-
RIO DE NAVARRA delakoan. Aterata-

Ezta hiru plenorekin ere

ERMUAN IKURRINAREN ZAIN

Bizkaiko Udalen artean, erdiak baino gehiagok (96tik 51ek) ikurrina
onartu dute oraingoz. Udalen batpateko erabakiz, herriaren presioa-
ren ondoren zein geroztiko erreferendumez, ikurrina nagusitzen ari da
apurka, kostata, baina orain dela hilabete inork uste ez zuen martxan.

Ermuan, ordea, ez da oraindik ikurriñik jarri. Ezta propio eraturiko
hiru pleno bereziren ondotik ere. Nahiz eta azkenik ikurriña jartzea
erabaki, ez omen da udaletxean esegiko, Diputazioari eskatu zaion Biz-
kaiko pendoia iritsi arte.

Talde guztien eskaria

Urtarrilaren 28an, PNV-ren eraginez eta
gainerako politik talde guztien laguntza-
pean, ikurrinaren aldeko eskakizun bat
planteatu zitzaion udalari. Egun berean
Udal-batzak plenoa konbokatu zuen ha-
rako eskakizuna aztertu ahal izateko. Be-
rruhumen bat pertsona entzule gisa bildu
ziren udaletxean.

Plenoa lotsagarria gertatu zen. Udalgi-

ko agiri edo protesta lan guztiei, ez die
inolazko jaramonik egin Nafarroan dugun
egunkari honek. Beren baietza eman
arren, ez dugu guk bidali eta eramandako
berriak irakurri ahal izan bere orrietan,
nahiz udaletxetik zuzenki behin baino ge-
hiagotan eskatu. Hori dela eta, salatu be-
harrean gaude Diario de Navarraren joku
zikin eta partidista, maiz ikusten bai dugu
egunkari honek uzten dion lekua Alianza
foral Navarra taldea osatzen duten sasi-na-
varrista hoiei. Ez dugu Nafar herriaren
kezkaz arduratzen ez den eta berri erabili-
ak ematen dituen egunkaririk nahi, eta
horregatik, lezro hauekin salatu nahi dugu
egunkai horren joku zikina. Bestalde, i-
gadea, 13.an, eguerdiko 12,30etan gure
hiru lagunek atera zirelako berria jakin ge-
nuen; berehalaxe zabaldu zen berria eta
Udaletxean, Ikurriña, oraingoan bere oho-
re guztiekin jartzen zelarik. Herritarron
poza ezin neurtu alakoa zen. Udaletxeko
Batzarre gela, Urtarrilaren 16.an bezain
betea zegoen, abertzale hauek iritxi zire-
nerako; oraingoan, hori bai, denok etxe-
koak ginelarik.

Ez dut gehiegi luzatu nahi, baina az-
ken aldi honetako gertakizunok aztertzen
saiatu behar genuke.

1. Alde batetik, egunero eta azken
egunetan udaletxean itxigunea eginez,
herria bat dela erakutsi dugu.

2. Gureganaino iritxi diren zenbait
mehatxuk ez gaituztela atzera botako.

3. Eta azkenik, herria bat egiten dela
gure Udalak daraman bidearekin, benetan
herriaren nahi eta eskariekin bat egiten
delako.

Gure ongi etorria Fermin, Pablo eta
Maria Asuni eta denbora asko baino lehe-
nago beste horrenbeste esan ahal izanen
diegula uste dugu, Euskal Herriko gartze-
letan dauden guztiei.●

zonen artean azalduko ikuspegia onar e-
zina iruditu zitzaion herritarrei, eta entzu-
le guztiak, bi ezik, kanpora atera ziren.
Jendea atera-ala, alkateak hitzegiteko
baimena eman zien bakarrik geldituriko
biei. Zenbait puntu eztabaidatu ziren, eta
udal-batzak itxaroteko eskatu zien, has-
teko bi puntu onartuz, hau da, euskararen
kofizialitatea eta foruen berriztapena.
Ikurrinari buruz, kontzejal batek errefe-
rendumez erabakitzea proposatu zuen, ze-
ren bere hitzak errepikatuz: "El Gobierno
nos ha echado la pelota a nosotros, y no-
sotros la echamos al pueblo". Puntu ho-
netaz entzule biek erreferendumaren "le-
getasuna" eztabaidatu zuten Ermuako
biztanleak etorkin berriak baitira neurri
handi batetan.

Erreferendumari boikota

Otsailaren 2an beste pleno bat eratu zen
ikurrinari buruzko erabakia hartzeko. Ez-
tabaida gogorra gertatu zen, eta azkenik
erreferenduma aipatu zen berriro ere. Au-
rretik zenbait ekarriketa egina zen ex-
traofizialki udalgizon eta politik taldeen
arte.

Herri mailan, politik alderdi, kultur el-
karte eta bestelako talde eta erakunde-
en artean biltzarre bat moldatu zen, errefe-
rendumari buruzko jarrera aztertzeko.
Azkenik bototara jo zen, eta 21 talde
(abertzaleak) boikot egitearen alde azaldu
ziren, eta 9 (estatalistak) parte hartzearen
alde.

Pendoia zain

Otsailaren 4an hirugarren plenoa eratu
zen udaletxean arazo berdinez. Bototara,
sei ikurrina jartzearen alde, hiru kontra
eta bat ez zen azaldu. Plenoaren eraba-
kiz, ikurrina onarturik geratu zen beraz,
eta ondotik hiru kontzejalek dimititu egin
zuten.

Hala ere, erabakia izan arren, lezro hauk
idazten ari garelarik ez da oraindik ikurri-
na udaletxe aurrean jarri, Diputazioari es-
katu zaion Bizkaiko pendoia noiz iritsiko
zain baitaude, biak elkarrekin plazaratze-
ko.

Bizkaian, Nafarroan bezalaxe, ikurrinak
etorri behar izan du, pendoia eta kateak
gogora erazteko.●

URGAIN

SANTUARI DEL MIRACLE EUSKALDUNON BISITALEKU

Jon Etxaberen ARRAKASTAZ

Jon Etxabe kurtsoko mutil jator eta bihozperak 8 urte daramatza giltzapean. Zamorako espetxean egin zituen 7 urte. Geroztik Santuari del Miracle deitu monastegian dago. Urte okerragoak pasa zituela eta, pozik dago orain.

Baina bera baino okerrago bizi diren borrokakideez kezkatzen da. 8 urte luze itzalean eta hala ere ez du etsi Jon Etxabek.

Hain mutil ona zena honela "okertzeko" zer geratu ote zitzaien galde dezake norbaitk. Bera ezagutu eta ondo ezagutu genuenok, aldiz, hauxe galdetzen du: "Jon Etxabe giltzapera daraman gizartea, nolakoa ote da?"

- Monastegi honetan noiztik zaude, Jon?

- 1976. martxoaren 26an atera gintuzten Zamoratik. Julen Kalzada eta ni biok bakarri geratu ginen azkenerako. Barrutik sare itxitako jeep batean biok sartu elkarrik loturik eta Carabanchel-a eraman gintuzten, beste bi jeep-ek eskoltaturik. Arratsaldea eta gaua han pasa genituen, bakoitza bere gelan, elkar ikusi gabe. Hurrengo egunean Sagunto ondoko Giletera eraman zuten Julen; ni, berriz, hona ekarri ninduten.

Espektakularra zen hura. Ikustekoa. Hemezortzi jarlekuko autobusa nuen nerretzat bakarrik. Burdinezko bi sare aldiz estalia, eskuak loturik, metralletadun bi goardazibil ondoan eta bi jeep, bata aurretik, bestea atzetik. Mitoa? Beldurra? Buruzpide desberdina?

Martxoaren 27an heldu nintzen beraz, arratsaldean, goardazibil mordo batez inguraturik. Geroztik hemen nago.

- Zamorako gartzela konkordatariora istea nahiko harrigarri gertatu zen. Ez bait zirudien Gobernua amor ematako prest zegoenik.

- Ondo diozu, gartzela konkordatariora itxi zuten. Baina Zamorako gartzela han geratu zen. Gartzela Probintzialean, gu egon ginen leku berean, preso mordo bat sartu zuten Segoviako ihesiaren ondotik. Hogeitaka egon dira jakin dudanez. Zazpikote batek jarraitzen omen du gaurregun. Gehienak euskaldunak. Eta esan didatenez, gu bezain gogor edo gogorrago hartzen dituzte. Ifernu zulo bat da hura. Lekuz eta bizieraz ez da pertsonentzat. Lehen konkordatariora zena gaur politiko hutsentzat da. Berdin zaio. Zamorako gartzela bukatu zela, askok uste du. Baina gaur ere presoak badaude. Guk hainbat aldiz salatutako egoera txar berean, gainera.

(Aparteko sentikortasun, minbera eta indarrez atera zaizkio Yoni azken hitzok: lehengo egoera txar berean, gainera. Eta itzalirik zuen pipari su eman dio berriro, atsedentxo bat hartuz)

Zamoratik zergatik atera gintuzten? Azken bultzada apaiz batzuen lanak eman erazi zuen. Baina gauza asko zen tartean. Denak bat egi zutela azkenean, uste dut. Zamorako gartzela beti izan zen korapilotala. Historian zehar eta geroztik ere, apaiz asko egon da gartzelan. Inkisizioaz geroztik, ordea, Zamorakora arte Estatuak eta Elizak biek elkar harturik jarritako gartzelarik ez zen izan. Zamorakoa biena izan bait da: Elizarena eta Estadua-rena.

60tik gora apiatz pasatu ginen handik, Probintzia askotakoak, euskaldunak gehienak. Eliza mutu egon zen. Azken aldira bai, Espainiako egoera eta Elizaren interesak aldatu zirenean, zerbait esan zuten. Zamorako apaiz-gartzela kentzeko gogoaz bazuten, beraz, azken aldera. Ez zitzaizen interesgarri, ez zuten behar bezalakako etekinik jasotzen. Are gehiago, lotsagarri gertatzen iri zitzaizen.

Bestalde, korapilatsua izan zen beti. Barruan larrialdi gogorrak sortzen genituen. 17 metroko zuloa egin genuen ihesegiteko. Gartzela puskatu eta erre. Gose grebak egin. Beste gartzeletakoekin borrokarako elkartu, eta kanpoan ere bazuen oihartzunik, arrakastarik eta tirabirarik gure barruko egoera eta borrokak.

Gitzalperatzaileentzat lotsagarri gertatzen zen giroa sortu zuen Zamorak. Hau guztia kontutan harturik ez zen erabaki horretara iristea harritzekoa. Garai hartan Fraga zebilen jaun eta jabe samar, baina pasaportetxo batzuek ematea beste alderdirik ez zuen ekarri. Zamorakoa konpontzen baldin ba-

zuen saltsa bat behintzat garbitzen zuen. Bestalde Areilzak Aita Santuarengana joateko asmoa bazuen. Goxoki bat eraman behar zion. Arrazoi hauek denek zeuden Zamorakoa bukatze aldera.

- Zamorako gartzelak oso fama txarra zuen eta du gaurregun ere.

- Gartzela guztietako egoera eta tratua da txarra. Zamorakoa ez zen hobea, nahiz eta propaganda ofizialak besterik esan. Txarrena den ala ez, ez dakit.

Baina alderdi askotatik txarrenetakoa dela badakit.

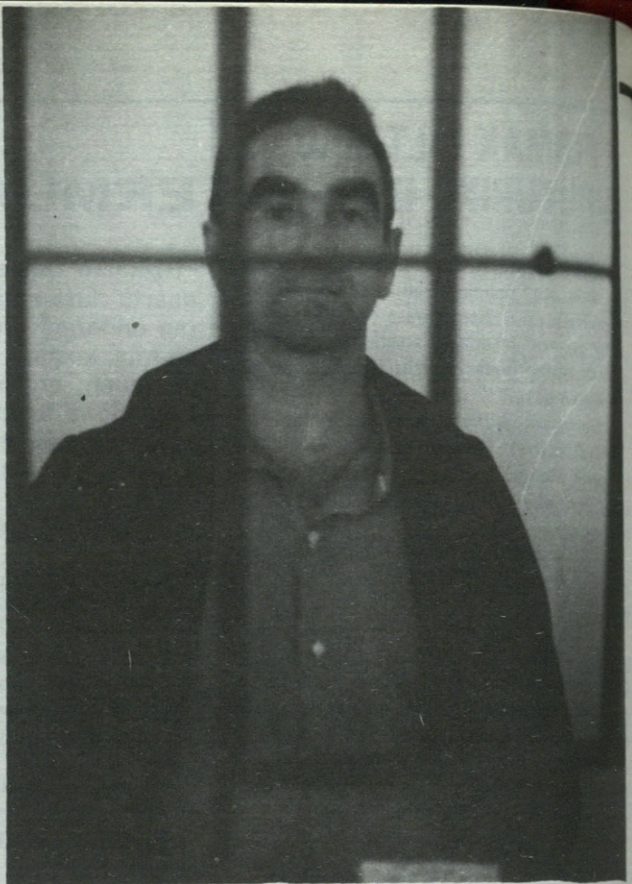
- 7 urte igaro zenituen ifernuko zulo hartan. Orain, zer?

(Arnasa patxadakor, lasai eta bete atera zaio Joni. Algara haundi bat egin du. Eta berriro pipa piztu du. Ifernuan egon denari edozer zeru iruditzen zaio, Joni ere Santuari del Miracle hala iruditzen zaio);

- Hemen nago beneditarren monastegi honetan. Gartzeletan diren lagunak gogoan baldin baditut nik ezin esan gartzelan nagoenik. Baina ni ere askatasunik gabe bizi naiz. Gartzelarik behar baldin bada honen antzeko zerbait izan behar. Askatasunean bizitzeko eskubidea kentzen dio bakarrik hauzian emandako zigorrak. Gizon bezala desegingo duen egoerarik ez diezaioke inolaz ere ezar. Baina, denok jakin badakigu, presoak erabat hondatzeko eran bizi ohi dela gartzelan.

Askatasunik eza benetan gogorra da. Bakardade izugarrian bizi naiz, etxetik eta herriatik urruti. Inora joateko beti baimen eske ibili behar duzu. Ez zara zeure buruaren jabe arlo askotan. Luzaroko askatasunik eza hau, benetan da astuna.

Halere ezin naiteke gehiegi kexa, okerrago bizi direnak gogoratzen baldin bazaizkit behintzat. Leku politetan bizi naiz. Inguru zabala du monastegiak. Ibilaldi haundiak

egiten ditut mendiz. Nahiko giza harreman normalak ere badituzte: Zamorako sare eta burdinik gabe egon naiteke egunekin eta etxeokekin. Irakurtzeko eta idazteko aukerarik badut. Tenedorea ere bai nahi izanez gero. Leihoa era bai. Nahi dudanean zabal dezaket. Gelako hormatik zintzilik edozer margo eta paper ezar dezaket.

(7 urtetan ezer gabe, gizonak behar dituen gauzatxorik beharrezkoenak ere gabe egon den Joni, orain errege bezala bizi dela iruditzen zaio. Begiak bixi, begi jira ximur, aurpegia irripartsu, aspaldiho bertso haih kantatzen dituela iruditzen zait)

**Ez da munduan gizonik,
Erregerik ez printzerik,
Ni baino hobeto denik;
Badut andrea, badut semea,
Badut alaba ere nik;
Osasun hona batetik,
Ontasun aski bestetik,
zer behar dut gehiago nik?**

Goiz aldera inork ez nau gauero esnatzen. Idazteko makina ere izan dezaket, bizarra kentzeko labana ere bai, haiztoa ere bai. Neure gelako argia neuk nahi dudanean pizten eta itzaltzen dut. Nahi ditudan liburu, aldizkari eta egunkariak irakur ditzaket. Etxekoak edo norbaitek ekarritako gauzak jaso ditzaket. Ardo eta patar tanta bat edan dezaket. Atzetik zaintzeko inor ez dudala ibil naiteke etxe barruan. Lelokeriak eta huskeriak dirudite, noski. Baina honelako ezer izateko eskubiderik gabe bizitu naiz. Honelako gauzatxo batzuek eskatzeagatik, zenbat zigor jaso izan dugun! Gartzelako lagunak, oraindik ere, honelaxe daude.

Askatasuna bakarrik ez ziguten gartzelan ukatzen, baita giza bizitzarik normalena ere. Gaurregun askatasunik ez badut ere zernahi egiteko, nahiko bizitza normala egin dezaket. Gartzelakoek ez bata eta ez bestea.

- Hemengo etxea, hemengo lurak, bisitak eta abar aipatu dizkidazu. Baina hemengo zure bizitza ez didazu aipatu. Monjeek ondo tratatzen al zaituzte?

- Lagun bat bezala hartu ninduten lehenengo egunetik. Bat gehiago naiz beren artean. Granjako lanetan eta edozein beharretan ahal dudana neurrian laguntzen diet neuk ere. Herri zapaldu denez, Catalunyak badu Euskadirekin kidesasunik. Montserratako beneditarrak dira eta, Montserrat beti izan da ezaguna Catalunyak borrokan.

- Apaizek ez zenuten gartzela "berezirik" nahi izaten. Beste presoak zeuden gartzelatar joan nahi izaten zenuten. Orain monastegi batean zaude. Nola?

- Arrazoi duzu. Horren alde borrokatu gara. Hori ezinezkoa baldin bazen, ordea, konkordatoak agintzen zuena zehatz eta zuzen bete zedila eskatzen genuen. 7 urteren buruan monastegi batera eramatea erabaki zuten. Zazpi urtetako tratatu "espezialaren" ondoan oraingo tratatu berezi hau, ez zait gaizki etorri. Bataz beste par egin dezatela bi aldirako tratatu bereziak.

- Hemendik ihesegitea erraza dala dirudi.

- Norbaitek honelako zerbait esan ere egin du. Egia esan, tentaldirik ere izan dut. Zerbait garaitan erosoena hori litzateke. Baina ez gara abentura zale edo buru-arin, propaganda ofizialaren bidez, norbaitek hori sinetsi baldin badu ere. Arrazoiak hemen gertatzea eskatzen du. Eta hemen nago.

- Burgosko hauzi famatu hartan kondenatua zara zu.

- Bai, han leporatu zidaten 50 urtetako kondena. Eta han ikusi nituen azkenekoz neure borrokaideak. Burgosko konsejuari buruz asko idatzi da. Ez noa gauza berak errepikatzen. Baina zer gogoraturik eta esanik bada hor.

- Geroztik Euskal Herriko egoera asko aldatu da. Zuk zer iritzi duzu?

- Denbora haietatik asko aldatu da, jakina. Alderdi politikoak zatitu, berriak sortu eta errotu eta abar egin dira. Herriaren joberketa aldatu da batipat. Burgosko egunetan eman zen aldaketa. Herria esnatu eta bizkortu nahiaz ziharduena erakunde borrokalaria bat ginen gu. Gaur herria bera da protagonista, batez ere herria da borrokalari, borrokaren buru. Aldaketa haundia izan da bai.

Azken aldiko langileri-herriaren borroka harrigarriak dira. Beronek zapuztu ditu Madrillgo Gobernuaren planak. Herria da itxaropen bakarra.

- Zuk izkutuaren gorde behar izaten zenuen ikurriña agirian jartzen da gaurregun.

- Euskadin ofizialki agertzen dela jakiteak asko poztu nau. Herriak bere borroka lortu duelako batez ere. Egun batean herriaren askatasun osaren agiri izango delakoan nago. Hala izango den itxaropenean bizi naiz.

- Askatasun osoaz zer esan nahi duzu?

- Langile klase askatze osorik gabe ez da goela Euskadi askaturik. Eta ez ditut gutxiesten beste maila zapalduak. Zentzu horretan abertzale nauzu. Baina herria zapal-

tzeko abertzale izena edo hitza darabilten zentzuan ez. Herria xurgatzeko herriaren aberri-abertzale sentimentuari eragiten diotenekin ez nator bat. Euskadi askatzeko daramatzat ia zortzi urte preso. Eta ez zait damu. Lanerako prest nauzu. Baina ez gutxi batzuen interesak aurrera herriaren bizkar ateratzeko.

- Oso zabalean eta jeneralean ari zara, oraindik ezer gutxi zehaztu duzu.

- Elkarriketa hau ez da politikoa. Gai hauetaz hitzegiteko eguna etorriko da.

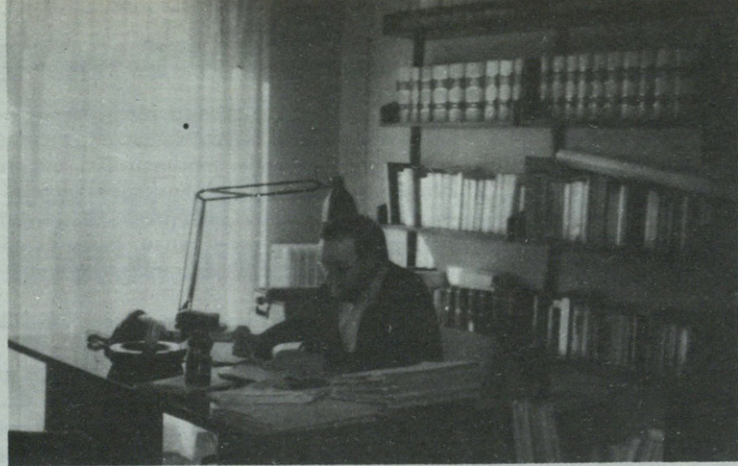
- Konforme, Jon. Ni ere ez natzaizu zuk nola pentsatzen duzun jakitera etorri. Etxean noiz izango zaitugu?

- Gobernua amnistia edo zerbait eman beharrean dago. Herriak behartzen du. Beste irtenbiderik ez du bere asmoak aurrera eramane nahi baldin baditu. Laster garelako etxean nik uste. Baina gogor jarraitu behar dago. Bestela promesa hutsetan gertatzeko arriskua da, hainbat aldiz bezala. Gartzelako poz eta itxaropenik haundiena herriaren borroka da. Gartzelara bidal daitekeen erregali eta berri hoberik ez da. Gartzelakoari horrek ematen dio bizi-poza.

Santuari del Miracle monastegian utzi dugu Jon. Gu hura han utziaren penaz isil eta mutu etorri gara kilometrotan. "Hau giltzaperatu duen gizartean bada zerbait gaizki" errepikatuz hautsi dugu isiltasuna. Eta PRESOK KALERA oihu egn dugu.

HERRIALDE

GURUTZ JAUREGI HITZEZ HITZ

Gurutz Jauregi kaso politikoetan aritzen den abogadua, Bergarako Unibertsitatean Deretxo Politiko irakasle, EHASeko militante, Euskal Herriko egoera politikoaz hainbat eman (eta ematen) duena. Hona hemen ere egungo Euzkadiko egoera politikoaz mintzatzeko.

— EHASeko militante zarenez gero, esango ahal dizkiguzu laburki alderdi honen historia eta ezaugarriak?

— EHAS 1975eko azaroan sortu zen ofizialki, urtebete aurretik egiten hasita bazegoen ere. Ezker abertzalearen ikuspegitik organizatu gabe zegoen hainbat jende egituratzeko eta borroka politikoan iharduteko sortu zen. Ordurarte ezker abertzalea, batipat ETArekin bidez, borroka hartu eta politikoan aritua zen. 1974an erakunde hori, jakina denez, bitan banatu zen: politiko-militarrak alde batetik, postura ortodoxo bati jarraitzen ziotelarik eta militarrak bestetik, post-frankismoa ikusiaz estrategia aldatu beharra antzean zutelarik. ETAk izugarritzko arrakasta izana zuen Herria konzientziatze aldetik, baina ez organizatze aldetik. Erakunde politiko indartsu baten beharra ikusi zen; zenbait jende ere ideia hori zuen, langile eta herri mailan lanegiteko pertiduaren beharra, borroka harmatutik aparte. Orduan harreman batzu izan ziren jende abertzale eta sozialistaren artean eta aurreproiektu bat atera zen, EUSKO ALDERDI SOZIALISTA.

Bestalde Iparraldean, Carreroren hilketa ondoren ENBATA debekatua izan zenean HERRI ALDERDI SOZIALISTA sortu zen. Horrekin harreman batzu izan eta ikusirik praktika politikoan ez zela desberdintasun haundirik, lehenengo Batzarrean EAS eta HASen fusioa onartua izan zen, bi ordezkaritza muntatu zirelarik, bata Iparraldean eta bestea hemen, Hegoaldean.

— Eta zu, nolaz sartu zinen EHASen?

— Ikusten nuen oso beharrezkoa zela borroka politiko soil bat eramatea, indar progresistak batipat langileria, organizatzea. Ikusi nuen EHAS alderdi sozialista

eta iraultzailea dela, formazioan marxismo kritikoa erabiltzen duena, gizarte ikusteko metodo bezala hartuaz hori; ideia nagusienetarikoa klase borrokaren funtzioa duela eta langile klasearen aldetik jartzen dela. Horregatik sartu nintzen EHASen.

— Parekatuko ahal zenuke nolabait EHAS beste partidu edo korriente sozialistaren batekin?

— Espainiako taldeetatik inorekin ez. Beharbada, Frantziako PSU (Partido Socialiste Unifié) delakoarekin; baina diferentzia haundi bat dago horren — eta Europako beste partidu sozialista haundien — eta gure artean: hoiek estatal ikuspegia dutela eta guk berriz nazionala. Kontaktoak baditugu internazional mailan, iaz Bresteko deklarazioa firmatu zenetik, baina nazionalitateetako alderdi iraultzaileekin egiten ditugu batipat aliantzak eta paktoak.

— EHAS KASen barruko indarretako bat da. Zer diozu indar abertzale guztiek bere alternatiba ez firmatzeari buruz? Ez ote da reformista delako?

KASen alternatiba lehen pauso bat da Agiriaren helburu nagusietara iristeko. Alternatibak momentu honetan Herriak eta langileriak eskatzen dutena jaso eta errepresentatzen du. Pauso bat besterik ez da, baina nahiko handia, bestela ikus zezango litzatekeen guretzat autonomi zabal bat, estuto berri bat, autogobernu bat izatea...

Indar abertzaleetatik ez dute onartu, eskubi aldetik PNVk eta ESBk; ezker aldetik berriz LAIA EZek, bakoitzak bere kritikak eginaz.

Nere ustez alternatiba ez da reformista, ez paktista, ezta gauchista ere. Programa minimo bat da, politikan pragmatiko

izan behar bait dugu, baina inoiz helburu nagusiak alde batera utzi gabe. Lehenengo pausoa denez gero, ez dezkegu sozialista konsidera, bakar bakarrik antioligarkiko azaltzen da eta horregatik lehenengo urratsak, oso minimoak, ematen ditu, langile arazoaren aldetik adibidez.

Bestalde, Ipar eta Hego Euzkadiren artean harremanak indartzea planteatzen duenez gero, nolabait radikala da, hori ez bait dute zenbait indar abertzale ere erreibindikatzeko.

Interklasista garelako esaten digutenei haxe erantzuten diegu: horrela bagina ez rrazago izango litzatekela PNVrekin paktatzea, honek bai bait ditu bere alde onak adibidez Espainiako gobernuaren eta oposizioaren aurrean duen legitimidadea.

KASek klase politika daramala nahiko garbi adierazten du organismo unitarioaren konposizioak, hori EKArekin batera, klase alderdi konsidera ditzakegun, MCE, ORT, PTE eta Eusko Sozialistak sartzen direlarik. PNVk eta batez ere ESBk asko salatzen digute hori, alegia, zergatik batu garen indar espainolista hoiekin abertzaleekin batu ordez. Ez dezakegu ahanztu ez dugula abertzale arazoa bakarrik kontutan hartzen, klase arazoa baizik.

— Aipatu duzu organismo unitarioa. Gorpuztuko ote asmo hori?

— KASek aipaturiko alderdi hoiekin osatu du iadanik organismo unitarioa. 1975ean izan zen proiektu bat EHAS, ETA (pm), MCE, ORT — eta uste dut EKA ere sartzen zela — horrelako zerbait egiteko. Orduan LAIAk ezezkoa eman zuen, nere ustez arrazoi guztiz, oraindik KAS ez bait zegoen behar bezala gorpuztua.

EHASek ere ezezkoa eman zuen azkenean, lehendabizi indar abertzale ezker-tiarren artean aliantza batera iristea ikusten bait zen beharrezkoen.

Iragan abuztuan, KASen Agiria eta alternatiba firmatzean eta plazaratzean, indar batzuk interesatu ziren hoietaz. KASek bere alternatiba eskaini zien, azter eta eztabaida zezaten. Azkenean proiektu bat egin da, funtsean KASen alternatiba dena.

Orain eztabaidatzen ari den puntua organismoa unitario honi eman behar zaion funtzioa da. Hori ateratzen den programari loturik egongo litzateke.

Nolanahi ere, kontuan izan behar da aliantza taktiko bat besterik ez dela hau.

— Eta zer dakizu "ezker abertzaleko alderdi sozialista zabalari" buruz? Hau da, EHASek eta beste taldeek elkarturik alderdi zabal bat burutzeko asmoaz?

— Batzuek esan dute gerra ondorengo gertakizunik inportanteena, euskal politika mailan, KASen osakuntza izan dela. Nere ustez gertakizunik inportanteena oraindik ez dugu ikusi eta hau KASeko indar guztiak partidu batean elkartzea izango litzateke.

KAS koordinadora da, ez da alderdi politikoaren bilketa. KASek "poder de con-

vocatoria" haundia du adibidez amnistia eskatzean eta errepresioaren aurkako huelgatan, baina ez du militanterik.

Bestalde, KASEko talde bakoitzak badu bere indarra, baina ez du bere inguruan behar litzatekeen jenderik biltzen. Gainera Euzkadi txikia da horrenbeste partidurentzat; Hego Euskal Herrian ez gara hiru miloi biztanletara iristen eta baditugu ezker abertzalean lauzpabost talde eta estatalistetan beste hainbat, guztira 12-15. Hau astakeria da.

Ezker abertzalearen barruan ez dago halako diferentzia haundirik eta beharrezko litzateke hor dauden taldeen artean konberjentzi prozesu bat eramatea eta inguruan organizatu gabe dagoen hainbat jende abertzale eta sozialista ere biltzea.

Momentu honetan hasiak dira harremanak EHAS, EIA (Eusko Iraultzarako Alderdia, Eusko Sozialistak, EKB eta bai-

- EHASEk, eta KASEko zenbait indarrek erabakia dute hauteskundeetan parte hartzea, oraingoei, legislatibei baino garrantzi askoz ere haundiago municipalak ematen bazaie ere.

Oraindik hauteskundetarako legea ezagutzen ez badugu ere partizipatzeko kondizio batzu jartzen dira noski; normalak direnaz gainera (fiabilidadea, partidu guztiak propaganda egiteko eta posibilitateak izatea eta, noski, partidu guztiak legalizatuak izatea) amnistia, hau da, preso guztiak kaleratzea eta atzerriratu guztiak etxeratzea eta eskubide demokratikoak lortzea; honek partidu guztiak legalizatzeari aparte, zera esan nahi du, erabateko libertatea izatea beren pentsamoldea eta programak batera eragozpenik gabe agertzeko.

Hauteskundeen aurrean bi baldintza hauek ezinbestekotzat jartzen ditugu

pegirik izango. Baezpada interesgarria iruditzen zaigu Herri mailan kanpaina bat egitea amnistia osoa eta partidu guztien legeztatzea lortzeko.

— Eta zergatik partizipatu hauteskundeetan realista izanaz irabazteko posibilitaterik ikusten ez bada ?

— Irabazteko ez bada ere, beharrezkoa ikusten dut hauteskundeetan parte hartzea. Alde batetik iruditzen zaidalako pauso interesgarri bat izango dela klarifikatze prozesoa. Bestetik, entrenamendu ona izango delako hauteskunde municipalarako.

Orain arte KAS oso ohitua egon da faszist erregimenaren aurka jokatzeko; orain gehiago edo gutxiago, burges demokrazian ari gara sartzen; oligarkia dominatuko duena hori ere, baina beste sistema batzuek erabiliz. Beharbada Espainiako Estatua Europarekin homologatuta geldituko da eta beharrezkoa da Euskal Herria iraultza prozesoa kondizio berri hauei egokitzea. Horregatik KASEk aldatu egin beharko ditu bere borrokarako metodoak.

— Bide hori jarraitzeak, alegia burges demokrazian partizipatzeak, ez ahal du herri borroka, kaleko borroka alde batera utziko ?

— Arriskua badagoen arren, inolaz ere ez. Lehen esan dizut diputaduek, gehienaz, portabozak besterik ez direla. Herri borroka, herria organizatzeak, militanteak osatzeko, kontzientziatzeak eta sozialista — orain arte ez dago sendimendua — besterik — sortzeak, guzti horiek du benetako garrantzia Euzkadiren iraultzarako prozesuan. Horrez gain portaboz batzuek behar ditugu, diputadu mailan edo beste edozer mailatan, herriko masen ordezkari izan daitezen.

Eguneroko borroka borroka praktikoa bat egiten jakitea lantegietan, hauzetan, herrietan, eta abarretan lehen mailan dago. Beste hau hauteskundeetan parte hartzea, bigarren mailako arazoa da, baina inpotentea baita ere, batez ere gure helburu nagusiak lortzeko ze egoera politikoan aurkitzen garen oharretarako, jende asko oso optimista baita da eta huelga orokor batzuekin dena eginda dagoela uste izaten du; konturatu behar gara oraindik lehenengo pausoak ematen gabiltzala gure iraultza sozialista eta abertzalera iristeko.

— Lehen esan duzu benetako inportantzia hauteskunde municipalak ematen diezuela ? Zergatik ? Eta zer egingo da horien aurrean ?

— Gure ustez hauteskunde horiek efikazia haundiagoa dute. Ez dugu ahaztu behar Udalek ekarri zutela Errepublikak eta bere garaian lortu zen estatutoa; garai hartan alkateek zenikus haundia izan zuten politikan eta egun ere badakusagu Gipuzkoan nolako mugimendua sortu den.

Hauteskunde municipalak begira presatzen hasiak gara dagoeneko; herrietan masa erakundeak sortuko dira, Abertzale Sozialista Komiteak deituak, horretan lan egiteko.●

J.M.O.—E.G.

ta LAB eta LAKEko zenbait independenten artean. Jarriak dira presupuesto batzuek; Euskal Herria klase sozial antagonikoetan zatitua dagoela ezagutzea horren barruan langilariaren alde jarri eta bere abangoardia zuzendaria potentziatzea; Euskal Herria zazpi probintziek osaturiko nazio bezala, hizkuntza, kultura eta kontzientzia bereziarekin kontsideratzea; Frantziako eta Espainiako oligarkiek zantzen dutela Euskal Herria eta herriak nazional askatasuna lortzeko duen nahia asumitu eta potentziatzea. Presupostu hauek ondoriook dakartzite: osatuko litzatekeen partiduak klase eta nazional estuktura izango luke eta Ipar eta Hego Euzkadin lanegingo luke. Orain diskutitzen ari dira alde batetik posizio ideologikoak eta geroke estatu sozialista nolakoa izango litzatekeen eta bestetik barruko estuktura.

Presupuestu hauek, ikusten denez, konberjentzi baterako baino gehiago dira reagrupamendurako.

—KASEko indarrak nola eta non kokatuko dira hauteskunde aurrean ? Parte hartzen badute, organismo unitario horrekin batera, edota ESB eta PNVrekin, edo guztiekin ?

Lehen esan dut municipalak askoz ere inportantzia haundiagoa ematen diegula. Izan ere ezker abertzalarentzat legislatiboetan irabazteko posibilitateak, oso mugatuak bait dira. Gainera Hego Euzkadiko lau probintziei 26 diputadu eta 16 senadore besterik ez zaie tokatuko; honetan oso kontuan izan beharrezkoa, inor ez da din engaina, hauxe da: irabaziz gero ere hartzen den indarra oso txikia dela; diputaduek herriaren portaboz besterik ez direla eta berez ez dezaketela gauza haundi-rik.

Hauteskundetara norekin joan oraindik ikuskizun dago; KAS bezala, organismo unitario indarrekin batuta edo beste batzuekin; hori probintzi bakoitzeko kondizioen arabera izango da.

— Partidu guztiak legeztatzea jarri duzu kondizioetariko bat bezala. Usteahal duzu hori gertatuko dela ?

— Galdera hau bera egin zidaten behin Bergarako Unibertsitatean eta hauxe erantzun nuen: uste dudala Julio Jauregik, bere burua euskalindarren errepresentatzaletzat aurkeztu ondoren — hori gezurra delarik — ez duda honuntz alderdi guzti-guztien legeztatzea lortu gabe etortzeko aur-

Euskarazko klaseak Donostiako magisterion zuzendaritzaren penak

Urteak dira Donostiako Magisterio eskolako ikasleek euskarazko klaseak eskatzen dihardutela. Orain badira bi irakasle horretarako, baina bistan da 900 ikaslerentzat ez direla aski. Gainera euskara "aparteko" zerbait bezala ematen da, ikasketa planean ez bait du sarrerarik. Maixu-maixuren eskoletan euskarak duen garrantzia kontutan harturik, ANAI-TASUNA, BERRIAK, GOIZ ARGÍ eta Z. ARGÍ-ko kazetariok Donostiako Magisterio eskolako zuzendari den Pilar Torresengana hurbildu gara, Elkarrizketan eskola hortako "jefe de estudios" den Jesús Urraca ere izan da. Hona bien artean euskarazko klaseei buruz agertu digutena.

Valladolidek hor konpon

Euskara ikas-orduen barruan ematen da, asteen hiru orduz, klaseetara nahi duena joaten dela, hau da, "asignatura voluntaria" bezala dago kontsideraturik. Lehenengo kursoan lehen maila, bigarrenen b bigarrena eta hirugarrenean hirugarrena ematen dira.

Euskarazko irakasleei ez die Ministerioak ordaintzen, Gipuzkoako Diputazioak baizik. Duela zortzi urtetik maixu batek ematen zuen euskara; Ministerioak zerbait ordaintzen zion, baina oso gutxi; hortik aurrera Diputazioak urteko 50.000 pezeta ematen zizkion. Aurten, ez zuela ematerik, ez zekiela "batua"rik, e.a., Diputazioari euskarazko irakasleari adjuntuen soldata emateko eskatu zitzaion eta hau lortzean euskaltzain laguntzaile den Juan Antonio Letamendia aukeratu zen irakasle bezala; honek badaramatzi hila-bete batzu klaseak ematen eta oraintsu Joxe Antonio Mujika ere lan hortan sartu da, honi ere Diputazioak ordaintzen diolarik.

Valladolideko Unibertsitateko Erretoreak -honen esku dago Donostiako Magisterio eskola- ez die oraindik ez baiezkorik, ezta ezezkorik eman klase hauei, eta ez dio erantzun ekainean Magisterioko klausuroak euskarazko katedra sortu zezan egin zion eskariari. Harrez gero behin eta berriz eskatu zaio hori, baina badirudi oraindik ez dela enteratu ere. Berdin bidali zaizkio Gipuzkoako erakunde eta baita hainbat partikularrek ere

egindako eskariak Magisterioko eskolan euskara eman dadin..

Euskara goikoen esku

Pilar Torresek esan digunez hiru kursoetan euskarazko klaseetara joaten direnei agiri bat emateko asmoa dute Magisterion, "sobreabundante" tituluaz gain.

Lehenengo kursoan lehen maila, bigarrenen bigarrena, e. a. emateari ez genio-la oso probetxuzkoa irizten esan diogunean lehenengo urteko batzuei lehendik euskara jakiteagatik bigarren edo hirugarren maila komeniko litzaiekelako eta alderantziz, asignatura guztietan horrela egiten dela esan digu eta bestela nahaste haundia sortuko litzatekela. Jesús Urracac berriz euskarazko klaseetako problemarik haundiena, eta irakasleak noizbaiten klaseak euskaraz emateko dutena, irakasle eta ikasle guztien artean euskara kontuan dagoen desberdintasuna dela, baina oinarritik hasiz gero, lauzpabost urtetan hori konponduko litzatekeela, zioen.

Beste arazo bat gela bakoitzean ikasle asko izatearena da, hontan dato zehatzik eman ez badigute ere, ez bait zekiten.

Euskara ikasketa planean sartzeaz eta "asignaturua obligatoria" egiteaz berriz hori Ministerioaren esku dagoela zioten. Oraingoz ikasketa planak "nacionales" direla eta ez dagoela hor euskararentzako tokirik.

Aurrera bidean lehenengo pausoa Magisterioko bi aurduradunon ustez, onartu eta irakasleak ordain ditzala dateke; gero

ikasketa planean sar dadila, "optativa" gisa eta ondoren "obligatoria" egitea. Baina Pilar Torresen iritziz honek baduke desbentaja bat: euskararik ikasi nahi ez lukena beste edozein eskoletan aterako luke titulua.

Momentu batean, kazetarietako batek ea egungo ikasketa sistema ez ahal duen euskararen eta euskal kulturaren zantzaile jotzen galdetzean, Pilar Torresek berari zantzaile deitu zitzaiola uste izan zuen eta asko mindu zitzaigun. Gero esplikatu zigun egun hauetan oso nerbiosa zebilela PNNen huelgarengatik e.a. eta beharbada horrek eragin ziola gaizki ulertze-ra. Beroaldian "Quieren hacer de Euskadi una cárcel" eta horrelakoak esan zizkigun eta oraindik hain mindurik ez zegoenean, beste hau galdetu zigun; ea ba ote den inor bere espezialitateko asignatura euskaraz emateko gai. (Suárezek Parisen eginitako afirmazioa duda bihurturik).

Euskaldunok geuron artean ulertzeko ditugun zailtasunak ere aipatu zizkigun. Berak hitz asko omen dakitzi euskaraz, baina hitzegiten ez.

Donostiako Magisterio eskolan euskara nola arkitzen den idea garbiago bat izateko ikasleek orain hila-bete pare bat ziotena (Z. A. 715. zenbakia, 12. orr.) ordu-tik euskarazko irakasle bat gehiago baduten arren ez bait da egoera asko aldatu eta iragan asteen argitaratu genuen irakasleen agiria 724. zenbakia, 21. orr. irakur ditza-kezu.

**kirolzaleen
zerbitzutan**

**miner
donostia**

☎ 41 22 72

GIPUZKOAKO NESKAMEEN BATZAR NAGUSIA

SINDICATO UNITARIO
DE EMPLEADAS DE HOGAR
DE GUIPUZCOA

* CARNET PROVISIONAL

Datorren igandean, hilaren 20ean, arratsaldeko bostetan, "Marianistas" en aretoan —Donostiako Aldapetan—, Gipuzkoako Neskameek bere lehen Batzar Nagusia ospatuko dute.

Orain arte, bi asanblada egin dituzte. Jende gutti etorri zen hauetara —28 lehendabizikora, eta 200 bigarrenera— baina beroien ustez, gauzak hobetzen ari dira.

"Neskameon lan eta sozial arazoa, txarra dela, uste dugu. Lan kontraturik ez dugu, ez eta "Seguridad Social" ik ere inoren laguntzarik gabe gaixo jartzen bagara ez inungo erakunderik arazoak konpontzeko. Beste langileek lortu dituzten eskubide bat ere ez dugu".

Gipuzkoan, 5.000 neskame dirateke. Bakarrik, herriaren egoeratik kanpo egon beharrik, indibidualki gauzak eramateak, e.a. oztopo handiak izan dira, inolazko erakundea sortzeko posibilitateen aurrean. Horregatik, beste langileen borrokatik aparte egon dira beti. Orain, ia ez ! Bata-sunezko Sindikatoa nahi dute aukeratu.

"Sindikato libro bat nahi dugu, Gobernu, nagusi, eta erakunde eta alderdi politikoekin loturarik gabea. Guk, neskameok lortutakoa, gure asanblada delarik erabaki guztiak hartuko dituen. Bata-sunezko Sindikatua, erlijio, etnia, ideia g guztiak barruan lekua izango dutena: Gipuzkoako Neskame guztientzat irikita dagoena".

Euskal Herriko beste eskualdeekin

harremanetan ez dira jarri orain arte. "Lehen pausoa, hemen sendotzea da. Gero,

hori lorturik, joango gara besteengana". Gipuzkoa guztira nahi dute iritsi, Horretarako, hitzaldiak eta beste ekintza batzuk prestatuak dituzte.

Hilaren hogeian, Batzarrean ukituko diren puntuak, hauetxek dira:

- Lan kontratua.
- Sindikatzea, horren eskubide guztiak kontuan harturik.
- 15.000 peztako soldata, gutxienez.
- 44 orduko lan-astea.
- Oporrak, soldata haundiagoa ordu hoietatik aparte egiten duten lanagatik,

ordu batzuk bakarrik lan egin behar dute: nentzat ehuneko 15 gehiago, gaixo jartzen badira lan postua gordetzea, e.a.

Puntu hauetatik aparte, asanbladara joango direnek planteatzen dituzten arazo guztiak ukituko dira. Ez dago esan beharrik, gonbidaturik daudela Gipuzkoako neskame guztiak, asanblada honetan parte hartzeko.

IRAETA-ZESTOA

"LASA HNOS."

lantegiko berriak, berriro

Lasa hnos. lantegiko langile guziak lanean hasiko zirela eta oraingoz, lantegi honetako zenbait gorabehera amaituak zirela uste genuen aurreko ZERUKO ARGIAko lantxoak idatzi genuenean. Baina ez da hala gertatu. Sei langile ez dira lanera sartu, ugazabek egin diotena irain beza-larta hartu bait dute.

Lasa anaiek batanaz beste ehuneko 25eko igoera (6.400 peza) agindu zieten hitzez, Sindikatu etxean alkartu zirenean. Hala ere, kontratu berria izenpetzera joan zirenean bakoitzak bere irabaziaren ehuneko 25eko igoera izenpetu behar zuen. Horrela langile batzuei 7.000 peza inguruko igoera zegokien, baina, beste batzuk, ozta ozta iristen ziren 3.000 peztatara. Hau ikusirik, 23 lagileetatik 6k ez dute izenpetu, eta, ez dira lanera sartuko. Sei-otatik bi ofizial 1 dira (bat ezkondua), bat ofizial 2., beste bat peoia eta beste bi ofizial 3..

Ugazabak eta abogatuak guziei berdin igotzeko tratua ez dakitela deus ere, adierazi diete langileei; "izan ere Sindikatu etxean ez bait zegoen magnetofonik eta inola ere ezin gogoratu han esandakoaz". Honek min handia eman die langileei.

Bestalde, berriro ere, ugazaben jokabide maltzurra salatzen dute:

- Lasa anaietako bat etxez-etxe ibili da batzarrea zegoela eta joateko. Kontratua izenpe erazteko maniobra zen hau.

- Komisioak, langileekin kontatu gabe 400 peza gehiago eskatu zituela eta gainera beste aparteko diru kaja bat zutela beraientzat; beste gezur borobila, langileak zatitzeko.

Ikusten denez, hemen ere ugazabak beren betiko harmez baliatu dira: gezurraz, langileen artean banaketa sortzeaz e.a. Orain sei langile lanik gabe gelditu dira; hau da borroka honetako ondoriozko tristen.

YOGUR
GURELESA
GOGOZKOENA

Eskualde mailan lehen esperientzia

BERGARAKO MEDIKU-PSIKO-PEDAGOGI ZENTROA

Imanol Cainzos mintzo

Joan zen asteen, zerbait aurreratzen genuen, Bergaran eraikitzeo den Mediku-Psiko-Pedagogi zentroari buruz. Asmook aurrera doaz. Deba eskualdean zehar zenbait biltzarre eratzen ari da herririk herri; ikastetxe bakoitzeko guraso elkarteak proiektua aztertzen dihardu nork bere aldetik, eta otsailaren 25ean, herrietako batzordeen arteko biltzarre orokorra eratuko da, azken erabakia guztion artean hartu ahal izateko.

Guzti honetaz, ideia honen sortzaile eta arduradunetako bat denarekin mintzatu da Z. Argia. Imanol Cainzos, 34 urte, Galizian jaioa eta psikologoa, hamar urtetan ari da Bergarako problematikari atxikia. Ikastaro honetan hasi berria den Distantzi Unibertsitateko eragileetako bat izan genuen, eta hura egia bihurtu-ala, beste zerbitzu ekintza honi ekin dio, Bergara zein inguruko eskualdeari denetarikoa posibilitate batzu eskaini nahirik.

Imanolek ez du euskara menderatzen. Euskara ikasten ari da, eta zenbait denboraldi iragana da Orexan. Bere hitzak errepikatuaz: "Eskuartearen dugun honenbeste arazorekin... intensiboki ekiteko astirik ez dut. Baina euskaraz erabat jabetzea, nere planetan sartzen da".

Bi urteko lanaren ondorio

- Noiz eta nola sortzen zaizue Mediku-Psiko-Pedagogi zentro hau muntatzea?

- Hau guzti hau, orain dela bi urte, 1974. hain zuzen, hasten da gure artean. Sasoi haretan Psikologi Gabinete bat sortu zen Bergaran, pertsona bakar baten ardura-pean. Gabinete hura hazi egin da geroztik, eta gaur egun hamar lagun gara. Giro honetan mamitu da zentro osatu bat muntatzeko asmoa.

- Zein da zentro horren helbururik nagusia?

- Hitz gutitan esanez, eskola adinean

dauden neska-mutil guztiak mediku, psikologi eta pedagogiaren arauera jarraipen sailkatu batez zaintzea eta kontrolatzea, diagnostiko bat burutu ondoren tratamendu konkretu bat eskainiz.

Neska-mutil "guztiak" esaten dudanean, den-denak esan nahi dut. Hau da, ez, esate baterako, atzeratu (gela bereziak) edota fisio-oztopatuak (tratamendua) soil soilik, ikasle aruntak (testak) nahiz "super-ahaltsuek" (ritmoa zaindueraziz) ere baizik.

Gure programa lau sail handitan banatuko da: Prebentzioa, azterketa lana, ikerketa maila guztietan, eta zabalkundea, guraso zein irakasle mailan.

- Agian, adibide zehatzen bat azaltzea interesgarri litzateke...

- Milaka kasu desberdin izan daiteke; kasu arrunt bat aipatzekotan, ondo hitzegtzen ez duanarena. Halakoetan, haurrari ondo hitzegitea zer eragozten dion da ikertu behar dena. Eragozpen psikikoa edo fisiologikoa izan daiteke. Diagnostikoak erabaki behar du zer nolako tratamendua egin behar zaion. Orobat, idazten eta irakurtzen etzeraturik geratzen den haurraren kasua, eskolaurrean agian landu ez den psikomotrizitate problema, elebitasunari dagokiokiena, gizarte harremanak, etab. etab.

Gurasoak mentalizatu beharra

- Psikologia hitzak beldurrerazten. Hainbat gurasori atzerakada ematen dio. Zenbait kasutan tratamendua gaixoa bera baino kaltegarriago omen...

- Dударik gabe, lehen eta behingoz gurasoak mentalizatu egin behar ditugu. Gurasoek suma dezakete beren haurra ez dela lagunen artean argiena behar bada, eta susmoa izkutuan gorde nahi izan dezakete. Gordin esanik, ezin gurasori ez zaio

gustatzen bere semea tontoa dela entzutea. Orduan, erreakzionatu egiten du eta laguntza ukatu. Gero, ordea, gauzak argitu-ala, problemaz bere osotasunean jabetzen da, eta laguntzailerik amorratuenak bilakatu.

Bestalde, psikologo bat oker egon daiteke. Mediku bat ere bai, baina honek ez du esan nahi medikurik ez dugunik behar. Gainera, gure zentroan diagnostikoa talde-lanean egingo da, askoz ere fidagarriagoa gertatuz, eta geure buruari jarriko diogun esijentzia batez, hots, psikologok bilingue izatearenaz.

- Zuek egin nahi duzuen bezalakorik ba al dago hor zehar? Zer modulotan oinarritzen zarete?

Eskualde mailan lehen esperientzia

- Egon badaude. Esate baterako, Pabean egon izan gara honelako zentroak ikusten. Espainiako estatuan, Madril, Valencia, Barzelona eta beste zenbait hiriburu handitan badaude. Eskualde mailan, ordea, lehenengo esperientzia dugu.

- Zergatik Bergararen protagonismoa?

- Bueno, guk ez dugu protagonismoa nahi. Gertatzen da, Bergaran herri erakunde elkartu batzu baditugula, "Promoción Cultural" eta "Alkartu Nai" esate baterako, eta Udalarekiko harremanak ezin estuagoak direla. Giro honetan edozein ekintza da posibleago.

Bestalde, Psikologi Gabinetea hemen sortu zen, Bergara Deba eskualde erdian kokatua dago, eta "Compañía de María" delako ikastetxeak 410 m2 eskaini dizkigu dohan... Beste zentzu batez, zentroa Bergaran egingo den arren, bulego autonomoak egingo dira gainerako hiririk handienetan, Eibar eta Arrasaten esate baterako.

Administrazioak egin ez duena egin

- Mediku-Psiko-Pedagogi zentro hau ekintza pribatu bezala sortzen da, nonbait.

- Bai, administrazioak betetzen ez dituen premiak gainditzera dator. Gurasoen kontura, hasera, gero, "Seguridad Social" delakoaren barrena sar daitekeen arren, zenbait hiriburu handitan gertatu den bezala.

- Nolako harrera espero duzue gainerako herrietan?

- Herririk herri egin ditugun aurkezpenetan ohartu gara ez dagoela denetan, irakaskuntza mailan Bergaran dugun elkartasuna. Nabarmen da ere, ikastolak izan direla gehienetan baiezkoa ematen lehenengoak. Noski, Ikastoletako guraso elkarteak ohiturik daudena dena berek egiten eta ekintza pribatu bezala funtionatzen. Edozein modutan, harrera oso ona espero dugu.

- Noiz ateak irekiko?

- Harrera ona baldin bada, datorren irailan martxan hasiko da. Dena den, eskualdeak oraingoz erantzuten ez badu, bergararrok aurrera jarraituko dugu.●

Imanol Cainzos

LESAKAKO GREBA

Lesakan, Beran eta Legasan dauden Laminaciones-eko hiru faktoriak itxirik daude. Adierazi genuenez urtarrilako hamaitan greban hasi ziren, hogeita bostean bukatu zena. Halarik ere barnean negoziazioak jarraitu zuten. Langileen jarrera indartzeko berriz grebara jo zuten Laminaciones-ekoek. Entrepresaren erantzuna faktoria guztien itxia izan da. Diotenez erabaki hau istilurik ez egoteko hartu du eta lantegia goardi zibilez inguraturik dago. Hau dela ta langileak biltzen ari dira asanblada orokorretan eguneroko egoera aztertzeko eta negoziazioa ondo zuzentzeko. Elkar hizketan hasteko saio batzuk izan dira. Gero Bilbotik "Altos Hornos de Vizcaya" izeneko lantegiatik etorritako ordezkari bat izan da azkena. Hauen asmoa zuzendaritzarekin harremanetan hasteko da ea haien bitartez zerbait konpontzen den. Bainan dirudien ez du balio ezertarako.

Bestalde Lesakako hirurehun langile Bilbora joan ziren asanblada baten parte hartzeko. Hasieran konbenioaren zintzaren arazoa zen Barakaldoko bileraren gai printzipala bainan hasi bezain laister mahiakoek hoienez preseniaz berria eman zuten eta hitza eman zieten. Negoziatzaile batzordearen ordezkari batek azaldu zuen Lesakako prolematika eta eskatu zien Bilbokoei berea egin dezatele. Nahiz eta hau ez izan proposatutako neurri bakarra azkenean hautaketan baietz irten zen eta Bilbon ere hasi dira planteatzen prolematika orokorra bere zuzendaritzaren aurrean.

Buruhausterik handienak negoziatze hontan Transportisten eta gaixotasunaren kasoen prozentaiarenak dira. Langileek ez dute onartzen tonelajez tarifak eta gaixotasunaren kasoetan ehunetik ehun eskatzen dute. Entrepresak, ordea, ehuneko 83 eskeintzen du eta beste 13 alokairuetan hartzeko dela dio.

HARZAGIAREN SEKTOREAN

Pamplonika-n irtenbiderik gabe daude. Asteartean "acto de conciliación" delako bat izan zen. Entrepresak bizitzaren indize ofizialak markatzen duena besterik eskeini ez zuenez gero langileek ez zuten

onartu eta apurturik gelditu ziren elkarriketak eta negoziatzeak. Irteetan ia berrehun langile gelditu ziren entpresariak irten zai. Polizi harmatua etorri behar zen langileria sakabanatzera. Orduan bakarrik irten ziren barnean zeudenak.

Minan, asteazkenean langileek aurkeztu zuten beren plataforma: IRTP entpresaren kargupean, ehuneko 12,75 igotze bat. Paga extraordinario bi eta benefizioa ere bai, gaixotasunaren kasuan ehunetik ehun. Langileek onartuko luke beste irtenbideren bat alde biak ados jarriko balira.

Hurrengo egunean ezagutu zuten erantzuna: ezetz eta horrengatik langile talde batzuk lantegiaren barnean daude ez dezaten kamiorik karga.

Pamplonika-n istilu gorri gorria dago. Larunbatean berrehun langile manifestatu ziren entpresaren etxearen aurrean eta itzuli zuten Mini bat, zenbait oihu eta konsigna botaz deuseztatu zen berez, ez zen honela gertatu arratsaldeko zazpitan konbokatutako manifestazio batean, poliziak desegina izan behar zena.

Argal-ekoek jarraitzen dute bere plataformaekin eta oraindik ez dute erantzunik izan zuzendaritzaren aldetik.

Luzuriagakoak berriz lanean

Arratsaldeko seietan azken asteazkena Luzuriagako langileek lanean hasia erabaki zuten. Asanblada hontan santziorik ez jartzeko eskatu zuten eta beste puntua —ordu extraordinarioa— zehaztu gabe gelditu zen. Pasaitik etorri zen zuzendaritza bere jarrera negatiboa adieraztera eta sanzio handiagoaz ikaratzera.

Embutidos Ciganda-n ere

Urtarrileko hamazazpian hasitako greba bukatzea erabaki zuten hogeita hamazazpian langilek. Zenbait hautaketa ondoren onartu zuten entpresaren eskeintza. Ez dute izan etorrera berbera Fomacsa-koak, zigorturik egon eta gero lanera etortzen direnak.●

TARABUSI:

NAGUSIA NAGUSI LANGILEA ITSUSI

Amadeo Tarabusi italiarrak Tarabusi izeneko lantegia eraiki zuen Bizkaian 1946garrenean. Gaurregun Zorrozaurre eta Igorren ditu bere lantegiak. Bromarik gabeko lantegia da. Zerbaitetan hasten denak gainean du egurra. 40 langile kaleratu zituen 1964garrenean, Zorrozaurren: 1974. urtean berriz, Igorrekoan 22.

Igorreko lantegia 100 lagunekoa da; Zorrozaurrekoa, aldiz, 350ekoa. Azaroaren 17an ateratzen zuten huelgara. Ez ziren diru kontuarekin bihurritu. Aurreko egunean azaroaren 16an, langile bat bota zuen nagusiak kalera, ezeren arrazoirik gabe. "Hori garbi geratu da urtarilaren 25eko hauzian, langileak irabazi bait du hauzia" esan digu langile batek.

Lagunaren alde eta despido librearen kontra jaiki ziren, beraz. Eta ez ziren talde politiko edo sindikal batek eraginda ateratzen huelgara. "Sindikatuak paktugintzan dihardute orain Gobernuarekin. Bakar bakarrik utzi gaituzte. Are gehiago kontra ere ihardun dute. C.O.S.0ek eta abarrek ez dute bat ere ondo jokatu".

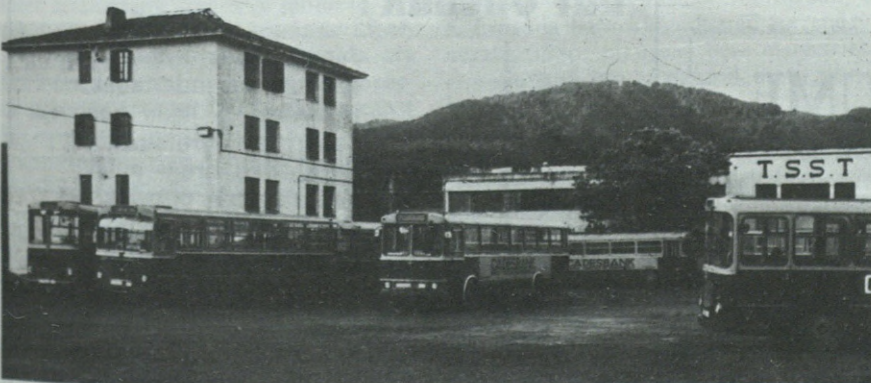
Lantegiko langileek beren antolamendua badute. Batzarretan oinarritzen da. Batzarrean aukeratutako 9 ordezkariak osatutako batzorde batek gidatzen ditu lantegi barruko eta beste lantegiekiko harremanak.

Langileak irabazi zuen hauzia, baina nagusi da "Langileak irabazi hauzia ala galdu ez dut hartuko" zioen.

Hiru hilabete luze iraun du huelga honek. Gehiago luzatzerik ez eta otsailaren 14an sartu dira berriro lanera. Nagusiak 14 kalera bota ditu, beste 2 bederatzi hilabetarako zigortu, 3 sei hilabetarako eta beste batzuk egun batzutarako.

Borrokaldi hau langileek galdu dute. Halare ez dira jota geratu. Borrokari jarraitzeko asmoz dira. Lantegi barruan lan egin behar dutela ikusi dute. Alderdi politikoei eta talde sindikalei langileria ahazturik dutela une honetan ohartu dira, beren tratuetan bait dira Gobernuarekin. Eta tratatu horretan saldu behar den guztia saltzeko prest dira.

Beste gauza bat ere garbi geratu da: entpresak kalera bota behar duen guztia botako duela. Beste lantegi batzutan ere gauza bera egiten hasiak dira.●

Tolosa-Donostia bideko autobusak geldirik.

NORK KUKURRUKU!!!

OLLARRAK

OLLOTEGIAN?

Ez. FAGOR'ek

sukaldian

Otsein

PENSATU ETA EKIN

Frigo tresnak - Ontziak garbitzekoak
Labadorak superantomatikak - Ur berogailuak
Lehor tresnak - Estufak

Transportes **azkar s. a.**

ERAMAN - EKARRIAK, KAMIOI AUNDIAK
Barcelona, Zaragoza, Valencia, Madrid, Oviedo, Gijón.

Donostitik egunero:

Iruña, Bilbo, Gasteiz, Alicante, Elche, Elda, Murcia,
Cartagena, Granada, Almería, Santander, Valladolid,
Zamora, Palencia, Salamanca.

Astean Irutan:

Malaga, Sevilla, Jerez de la Frontera, Cadiz, Lugo,
Coruña, Orense eta Vigora joan etorriak.

Hernanirako bide nagusian, ERGOBIA auzoan, DONOSTIAN.
Urrutizkiñak: 552650 - 552654
Apartado 1381

ATEATE OPARIAK

GAI TA IRUDI POLITENAK

Victor Pradera, 2
(Esquina Zubieta)

DONOSTI

JOSE ZINKUNEGIREN
OPTIKA DONOSTIAN
URTEETAN LANEAN OHITUA

Hernani, 4

DONOSTIA

GIZON, EMAKUME
ETA HAUR
MOLLARRI
JANTZITEGIA

Iñurritza

Zarautz

MUEBLES

URRETAVIZCAYA

1920'an sortutako etxea

ERREDIZAK - EDERGALLUAK

EGIN - GAIK eta AURRE - KONTUAK

POSTAS, 48

GAZTEIZ (Vitoria)

Ez Merkenak

Bai Onenak!

Janari bidez izaten dira
ganadu on, indartsuak,
Eta nora jo jakin bear du
baserritar burutsuak,
Berebiziko aragi pillak;
gañera esne putzuak,
Olek guztiak berekin ditu
Fanderia'ko pentsuak.

FANDERIA

ERREENTERI

MIRO

lorenzaina Recalden

Miro-ren obra guztiaren muestra bat dugu Recalde salan. Aukera zabala ekarri dute, bere obra guztia aurkezten da, hasieratik gaurko tapizerraino. Hain zabala den artista honen lana, —hirurogei urtetan hartu zituen bide ezberdinak, zaila da aurkezpen bate erakustea.

Catalunyan jaioa 1893an, hamalau urterekin hasi zen Academia Galin-en margoztatzeko klaseak hartzen eta, lau urte beranduago, Galeria Dalmau-n Artigas-en eskutik lehen erakusketa hornitu zuen. Margozki hauetan Van Gog-en eta Fauve-ren edozein eragintza, agertzen ziren; lanak, paisaje, natura hilak eta erantsiak ziren.

1920an Parisera zihoan eta Picasso eta kubismoa agertu zitzaizkion, baina ez zuten arrakastarik izan bere pinturak, Salon de Automme-n eta Galerie de Licorne-n bildu zituelarik. Lurra Landua eta Arlekinen Karnabala margotuz zituenean gogorki sartu zen Dada higikunean (M.Leiris, A.Artud, Eluard, G. Limbour ezagutzen) eta gero Surrealisme barrera (Breton, Aragon, Eluard ezagutzean).

Surrealisme higikunean poz handirekin, aurkitu zuen bide egokia bere artea zabaltzeko, bera disziplina eta arte moldeen etsai amorratua zelarik. Surrealisten arteak askaturik jarraitu zitzaion bere bideari. Lagun berriekin eta haien laguntzaz arrakasta zabala lortu zuen Galerie Peirreko erakusketaz; benetan gertaera ospetsua!

1928tik 1931ra arte, berak esan zuen bezala, pinturaren heriotza bila ibili zen. Tradizio klasikoa ukatzen zuen eta pintura batzu egin zituen ezagun klasikoan margozkiak kopiaituz eta bere eraz eginez: hiru holandes barruti eta lau ustezko erretratuak. Gero margozki-objeto, zurezko margozki, burnigorritzko, masonitazko, marrazki-collage e.a.

1933an Monte Carloko balletentzako dekoradoak egin zituen eta 1934ean une basatitik barna, kanporatu zituen margozki dezatsegintsuak, munstroak, e. a. Espainia barneko gudaren aurreneko bezala. 1936. bitartean bere margoa eta espresio erak, eta hil naturak osatu zituen berriz.

1939an Varengeville-n aterbetua, zukukizko zapietan margotzu zuen eta hasi zen Les Constellations hogeitabiko guachen bilduma, Bretonen komentaturik. 1941ean New York-go erretrospektiba sagaratu zuen eta erakusketa horrekin bukatu zen bere eboluzioaren lehen zatia.

Munduko bigarren guda ondoren, eta iadanik artista ospetsua bihurturik, osatu zituen zapi handietan zurigainean edo beltzgaian eta geldiak, eta margozki espontaneo izenekoak

1949tik 1959ra arte pintatzeari utzi zion eta Artigasekin, bere lagun zaharrarekin hasi zen zeramika lantzen, SU HAN-DIKO LURRAK deitu zituenak. Mural batzuk egin eta gero pintatzera itzuli zen, eta gaur egun, oraindik Mallorcan, bere Mediterraneotik irten gabe, lantzen jarraitzen du eta tapiz oso interesgarriak sortzen ditu azken urteotan, Tapiés, Tarrats eta beste Catalunyako artistak bezala arras mediterraneokoak edozer tradizio omen du Catalunya aldean. Hemen dugu, beraz, obra honen laburpena, oso laburra bere emankizun ugari guztiak kontuan/ bistan baditugu. Bere obra grafikoak, munduko interesgarrien artean atal garrantzitsu bat da.

Baina zer ote du Miroren margozkiak begiralea halako moduz bereganatzeko. Azala konposaketa? Baina batzuetan ez dira azalak elemento hutsak baizik. Beste batzuetan azal konkretoak bururatzeko dizkigute, bai xoriak, bai pertsonak, mugimendu zaleak bizitzen eta pairatzen, margoz beterik, margozki erdian. Baina azal hoiek ez dizkigu jartzen begi aurrean, bistarentzako susmoa bakarrik dugu: baina Miroren poesi ikusgarria buruan jarri aurkitzen dugu. Pintura bat xoria izan daiteke, tinta orien, orban, eguzkia. Haurraren tolesgabetasunaz eta begi garbi eta haurraren argiakin konpondurik. Mirok eramaten gaitu, beste unibertso batera, bakun eta garbira. Mundu poetiko zoragarria.

Han, mundu hartan, eguzkiak hegatsen egiten du mitxeletakin eta ilargi bibotaduna dantzan dabil marrazkiloekin; inork ez daki hegalak nola sortu zaizkion eta garden diren.

Surrealisten artean bera da surrealisten, esan zuen Bretonen Mirori buruz, eta benetan ez du beste margolari batek hainbeste askatasunik hainbeste ezloturarik, surrealisten hain askatasunaren alde (edertiarentzat eta bizitzarentzat) izan arren.

“Nik koska baten ondorepean hasten dut lana, errealtatetik kanpora alde egin dadin? Koska hori zapien haria izan daiteke, ur tata erortzen, mahai dirdaikor batean ene atzamarrak uzten duen aztarna, e.a.”

“Eta hala hariaren zatitxo bat abia daiteke mundu guztira; eta izenburu bat jartzen dudanean ondore hori oraindik biziagoa da”.

Orban batekin sorginkeriaz abiatu rik bizidun bilaka zaigu eta badugu ezezagutasunaren poesia begietatik sartzen zaigun eta garbitu egiten zaigun burua.

“Pintura baino interesgarriagoa da airera zer botatzen den, eta zer hedatzen den. Ez da ardura, margozkia deuseztatzen bada. Ederti Hil izan daiteke; axola du asiak lurrera botatzea” Berak esaten duen bezala: “Nik lore zain bezala egiten dut lana”.

JON SENDAGORTA

intxixu: antzerkia deus ez izate tik izatera

Intxixu taldeak eskaini digun azken antzerki saioa dugu hau. Orain arte talde hau, pastoral gisako antzerkietan ezagutzen genuen, eta oraingoan bide hori utzirik mundu zabalago batetan sartzen da, euskal antzerkiak erabiliak dituen urratsetarik atera gabe jarraituz. Benetan mundu zabala, herri batek bere kondairan zehar izan dituen antzerki gisako azalpen nagusien agerketako mundua.

Antzerki saio honetaz ikuspegi osoko iritzia ematea nahiko zaila gertatzen da, elkar-loturako zer ikusi esturik ez duten zati desberdinez osatzen bait da saioa.

- 1.- Lur barruko eremuetan (antzerki rituala)
- 2.- Lur gaineko giroa (ihauteri giroa)
- 3.- Gau bijiliak (antzerki liturgikoa)
- 4.- Lan ondorioak (antzerki satirikoa)
- 5.- Karroxak. Astolasterrak (antzerki satirikoa).

Bataren eta bestearen artean, hitz batzu datorren zatia zerbait esplikatuz. Horrela lotzen dira irudi desberdin hauek.

IRUDI DESBERDINEN LOTURA

1.- Lehenengo irudi hontan, garai hartako ihiza mogimentuek zuten antzerki itxura agertzen zaigu. Estetika aldetik begiratuz, saio guztiko irudirik atseginenetakoa bezala ikus daiteke, baina ihiza harek izan zezakeen antzerki dramatismoa estetika artean galtzen ote den inpresioa dut. Doinu, argi eta dantzarekin balet bat bihurtu, eta une haiek izan zezaketen antzerkitasuna galtzen zen. Antzeslariak, doinuaz batera erritmoa ondo eramaten saiatuz, ihizako antzerki tensioa agertzeaz eta transmititzeaz ahazten zitzaizela zirudien. Estetikaz oso irudi atsegina, delarik ere indar dramatikoak gutxi landuta agertzen direla, iruditu zitzaidan, ihiza inguratu eta harrapatzerakoan batipat. Baina aipatu nahi nuke irudi honen "ihiza usnatu deituriko lehen zatian, oso bestera gertatzen dela: argi joku, perkusio doinu ihiztarien abotsak (pixkat hobetu daitezkeenak) eta piztarien alde batetik bestera joatearekin, benetan ihiza giro adierazgarri bat lortuz.

2.- Gizona lur gainera ateratzen da, eta naturaren indarrak menperatu beharrean aurkitzen da. Urte haroak ospatzen ditu. Irudi hau, doinuaz eta karnabal giroko jatzera daramaten batzuen dantzaz agertzen digute.

Pertsonaia hauek doinu eta dantzen bidez sortzen duten giro alai baten agerketa hutsean geratzen da irudi hau. Pertsonaia hoiek izan dezaketen antzerki ukiturik ez da azaltzen irudi hortan, disfraz hutsa izan ezik.

Pertsonaia hoiek bere ihauterietan joakera desberdin batzuk dituzte, inguruko lagun, zinu eta garraxi tankera berezi batzuk ere bai, eta bere kontesto guztitik atera, pertsonaia guztiak nahastu eta denak doinu berdin baten arabera dantza araziz, estanpa folkloriko huts bat besterik ez lortzeko arrixkua dago.

3.- Antzerki giroa gehien sortu zuen irudia ote den iruditzen zait. Espresio bide haietan izan zezaketen sentimena, maila batetan behintzat, denon artera iristen

zen, eta ordu arteko irudietan sortu ez zen, antzeslariak agertu nahi zuten eta denoi iristen zitzaigun, sentimenen identifikazio batera urreratu ginen irudi hontan. Eta gehiago lortu ez bazen, penitenteen erruz izan zela uste dut.

Gaur egungo antzerki-era berrietako tresna erabiltzearen sinplifikazio eta gorputz espresioaren bidea hartu dute eta esku hutsez, zinuaz eta abotsaren bidez agertu nahi da penitenteek beren gorputzari ematen zioten zigorra eta mina.

Hau, itxura batez lortuz gero, oso interesgarri gerta zitekeen, baina irudi hontan oso motz geratzen da: ez digute gorputzeko zigorrik sinistarazten. Horregatik, han ginen gehienbati irrifarra atera zitzaigun penitente hoiei begiratzean. Gauza hoiek, irudi hortan beste elementoeekin sortzen zen giroa, neurri handi batetan hautsi egiten zuten.

Lehen hiru irudi hauetan, antzeslarien lanarekin nahasturik diapositiba batzuek ikusten ditugu, irudi bakoitzaren osagarri bezala, eta asmoen pare bada, beraiekin lortu zen giroarentzako laguntza. Orain arte, antzerkian behintzat, ez zen erabili izan diapositibarik, osagarri bezala, antzeslarien lanarekin bat eginaz, eta aurrerako antzerki saioentzat bide berri baten irekitzea bezala gerta daiteke denontzat.

4.- Denen artean hau da irudirik bizien eta alaiena izan zitekeena, antzerkirako elemento ugari irudia denez gero.

Bertan bakarriketak, bertsoak, abestiak, dantza, elkarrizketak, lan giroa, bizitasuna, antzerkia antzerki barnean, txantxeta jolasak eta abar dauzkagunez, inguru eta giro oso bat agertzeko irudi aproposa da.

Hainbeste elemento dituen gero, honek berak zailago egiten du denen joserik egokia. Irudi honi, benetan bere kutsu guztia ateratzeko, ene ustez, erdi inprobisazioko giro bat eman behar zitzaiokeen. Ez dut inolaz ere landu gabeko inprobisazio batera joatea proposatzen, zera esan baizik: asko saiatu beharko genukeela inprobisazio giro bat lortzeki begira. Eta, hau da, espontaneoak ikusten, gehiegi neurtua baizik: zinu hau beste honen ondoren eta hitz hau zinu haren atzetik, e.a. pentsatzen ariko balitz bezala agertzen da. Gehiegi antzematen da ikasitako antzerki bat ari direla egiten.

5.- Karroxak-Astolasterrak: irudi hau, denboraren iraupenari dagokionez, denon gainetik nagusitzen da, antzerkiaren bigarren zati osoa osatzen duenez. Txirritaren bizitza berezia gai harturik, bere zuzentasuna zalantzan ipintzen zuen hauzi bat agertzen digute. Euskal antzerki zaharrean izan genuen tankera landuen eta gaur egunerako gehien bat erabil geneza-keenetakoa bat izan daiteke antzerki satiriko mota hau: arpa joz nahi den guztia esateko era egoki eta herrikoia dugu. Satiriko denez, bizitasuna eta sorpresa eska-

OMENALDIA GALARRETAN bertsolariek bertsolariei

Hori esaten du Xalbadorren eta Arozamenaren Omenaldia anunziatzen duen kartelak. Oraindaino bertsolariei egin izan zaizkien omenalditan parte haundia izaten zuten omenduaren lagunek; baina antolaketa beste norbaitzuen gain izaten zen. Oraingo hontan ordea, guzia dijoa bertsolarien gain: Omenaldiko jaialdiko jaialdia eta antolaketa.

Denok badakigu bi bertsolari hoién heriotzak ia hilabete baten barruan izan zirela eta batarena bezain ez-ustekoa besterena. Urepeldarra hil eta berehalaxe omenaldiak antolatzen hasi ziren han eta hemen. Bertsolari lagunek nunahi egite horrek nolanahi egiteko arriskua izan zezakeela ikusirik, bat haundia egitea pentsatua zuten Euskal Herri osoaren ize-nean eta bertsolari guziek hartan parte hartzea. Arozamena hantxe zen erabaki hori hartu zenean eta antolaketaren kargua hartzen zuen batzordean sartu zen gero. Hortan ari zirela, hor nun hiltzen zaien berriro gure Mikel.

Bigarrena hil zenean, omenaldi bat edo bi egin sortu zen berriro duda. Eta bat egitearen alde atera ziren bertsolariak, Iruinean ere biei batera egiten ziela-ta. Horrela aterako omenaldia da heldu den astean, otsailak 26, iluntzeko 10etan, Galarreta frontoian bi bertsolari hil berri hauei eskeintzen zaiena.

Lehenengo pentsamentua ahal zen laisterren egitekoa izan zen, gauza hoiek beroen errezago egiten direla-ta. Baina ez zen baztertu nahi ere herriak Joxe Lizaso-rentzat izendatua zeukana. Bera, bai, prest zegoen txanda pasa egin eta hori beste bi lagunentzat uzteko. Hori ere ez zen, ordea, ongi iruditzen. Zergatik moztu herriak urterorako hartua daukan mar-txa hori? Haatik, Joxerena tokatzen zen bezela egitea eta bestea egun hartan anun-

tziatzea erabaki zen. Hala egin zen Bal-dan eta lasiter dugu eguna.

Dena bertsolariek eginga izan dadin, gajartzaile ere beretakoak izango dira. Bi noski, bat gaztea eta bestea heldua. Bertsolari bakoitzak ez du behin bestetan kantatuko. Sarrerako agurrak egiten dituztenek, hura egingo dute bakarrik, eta despeirakoak egiten dituztenek berdin.

Erdiko saioan hogeitabi bertsolarik hartuko dute parte, bakoitzak saio bat bakar-ra eginez. Puntuka aritzen denak ez du hura besterik egingo eta bakarka aritzen denak ere ez eta ofiziokoek berdin. Ahal den gehienei kanta erazteagatik da, denak bait daude prest galdu lagunenez omenez zerba-it egiteko.

Omenaldi horren inguruan biltzen den guzia, nahiz egunean bertan eta nahiz aurreko egunetan, bai sarrerenez bidez eta bai bestela, erdibana banatuko zaie bi alargunei. Sarrerak non salduko diren eta abar adieraziko da komunikabideen bitartez.

Bertsolariek egin dute berena. Herriak egin behar du orain berea. Jendearen emanaren emanez ttiki gerta dadila Galarreta gau hortan.

tzen du antzerki mota honek eta irudi hontan ere ez da lortu bizitasunik, Txirrita bertsolariaren ateraldi harrigarri eta gero aipatuko ditugun beste pare bat alditan baizik.

Antzeslarien jokaera antzerki naturalista batengandik hurbilegi dago, astolaster gisako irudi satiriko-ironiko bat agertzen aritzeko.

Hauzi hau, seriotasunez hartzen duen eta erabaki eredugarri eta moralizante bat ateratzeko antzerki bat izango bailitzan lantzen zuten antzeslariak beren pertsonaia.

Txiritaren pertsonaiaz kanpo ez zitzaion inori satira edo ironi usaiko joerarik ikusten. Txiritaren apartezko seriotasun hori hausten den bi une aipatu nahi nituzke, antzerki mota honen tankera ondoen jasotzen zutenak iruditu zitzaizkidanez gero. Honela, jueza bere beharrak egiteko erretiratzen den unean denoi datorrigun sorpresa esnagarria oso antzerki mota gutxitan sor diateke hemen bezain egoki; eta baiña delako mitinero-vasco-parlante horren jardunaldiarekin sortzen den kritika tankera hori ere.

AKATSAK

Antzerkia deus ere ez izatetik izaterako bide luze eta oraindik sakondu gabeko bide hori, ez dela behar bezala agertzen asmatu, uste dut.

Ez dakit antzerki didaktikoa ala antzerki espektakulua, ala biak batean agertu nahi izan dizkiguten, baina, dena dela, erdi bidean geratu direla uste dut. Behar bada gehiago sakondu nahi izan bazen, gehiegi luzatuko zen, edo saio batetan ezin sartuko zen, baina hau ezin daiteke inoiz justifikazio izan.

Hala ere gaia benetan garrantzi handikoa da. Eta antzerki honen ideia eta asmoa benetan anbizio handikoa da. Honekin batera testu aldetik ere badu aziertorik. Gertatu dena da, anbizio handiko proiektu hori ez dela praktikan betetzen asmatu. Baina badu zer aportaturik anbizio handiko antzerki honek, euskal antzerki-gintzari.

Akatsetan gehiegi luzatu naiz, eta, agian, behar baino inpresio okerragoa aterako du lerro hauen irakurleak. Baina bada gauza bat garbi utzi nahi nukeena: zeharo ezberdina dela lehen ikuspegian saio baten uztan duen inpresioa, eta, gero, saio horren ekintzaren osotasun, sakontasun edo betetzen duen lana aztertzerakoan, egin daitekeen komentarioa.

Horregatik ziur nago inor gutxi aspertuko dela antzerki saio hau ikusten; gainera, handik eta hemendik ezagutzen ez genituen Euskal antzerkiko zenbait gauza ikusi hal izango ditugu denok, eta, baina ez gara ikustera joanagatik damutuko ere, izan ere Intxixu taldearen lan hau ez bait da inolaz ere atzerako pauso bat, Euskal antzerkia ezagutzeko bide zail eta luzean nork hobetuko duenaren zai gertatzen den lehen urrats bat baizik.

JOSEBA

EUSKAL UNIBERTSITATEAZ

1.- Herri baten kultura bere izatearen espresioa da, hizkuntzaren, pentsamentuaren, jokamoldearen eta erakunde sozial, juridiko, ekonomiko, politiko eta heziketazkoen bitartez... Euskal Herriak ez du arkitzen gaur bere kultur erakundeetan Euskal Herri gisa bizitzeko eta desarrolatzeko biderik.

Heziketari dagokionez, 1960az geroztik lehen mailako (EGB) eta bigarren mailako (BUP) euskal irakaskuntza baten eskakizuna argi baino argiago den fenomeno nabaria dugu. Horrela sortu dira gure ikastola eta lizeoak. Hauek ez dute arazoa konpontzen, baina agerian jartzen dute herri baten nahia. Unibertsitate mailan, nahi eta eskabide horretan denak bat datoz: Uztaritzeko Udako Euskal Unibertsitate baten beharrezanaren aurrean ikasleek, irakasleek eta beste gizarte sailek gero eta kontzientziaritze sakonagoa agertzen dutela ikusten da.

Gaur gaurkoz, euskal Unibertsitate kontzeptua behar haina zehaztua agertzen ez bada ere, eskakizunaren hedadura eta orokortasunak beharrian objektibu bati erantzuten dio, zalantzarik gabe. Bestalde, eskakizun konkretu hau, Euskal Herriaren beste eskakizun multzo baten barnean agertzen zaigu, eskakizun moltzo honen denominadore komuna autonomia berriro eskuratzea dugularik.

Beraz, esijentzia bat da geroko Unibertsitate hori taiutzen saiatzea, horrela gure kulturaren barruti bitala eta kritikoa izan dadin, legez eta bidez. Guk, gizarte horretako kide eta E.U.T.G.-ko Filosofia eta Letretako Fakultateko sekzio batzuetan unibertsital mailako irakaskuntzan ari garen pertsonak garenez, gai honi buruz zer uste dugun agertzeri eta gogoeta egitera behartuak gaudela deritzagu.

2.- Zaila da, eta eztabaidagarria, "unibertsitateaz", "kulturaz", "Euskal Unibertsitateaz" eta abarrez zer ulertzen dugun mugatzea. Unibertsitatea, kulturari loturik dagoen, errealitateztat har genezake, kultura horren zabalkunde eta lantze tresnatzat, hain zuzen (irakaskuntza osoaren, mass media delakoen, inbestigazioaren... bidez). baina zentzu honetan bertan ere, bi errealitateok, Unibertsitatea eta kultura, nagusia go den beste errealitate batetan txertatzen dira: Gizartearen.

Uler daiteke, baita ere, gizarte batek dituen era guztietako desarrollo beharrianei erantzuten dien eta, gainera, bere geroko desarrollorako bitartekoak eta kriterioak

programatzen dituen erakunde moltzo bezala.

Eta Unibertsitatea ulertzeko, puntu bate-tarik abiatu nahiz beste batetatik, badirudi beti muga berdinerira iristen garela, hots, gizartera.

Zentzu honetan, gizarte bakoitzak, eta honen barnean herri osoak (eta ez, gizarte horretako klase edo talde bakar batek) izan behar du bere unibertsitatearen egile, programatzaile, kontrolatzaile eta hartzaile. Horretarako, gure kasu konkretuan, premisa hauei erantzuteko, euskal unibertsitate nazionala (beraz, autonomi egoera batetatik iritsi daitekeena, autonomia (Instituzio bezala), demokratikoa, herritarra, dokakoa eta publikoa behar du izan.

3.- Dena dela, gaurko unibertsital egoera hobetuz aipaturiko euskal unibertsitate eredu horretara hurbil gaitzakeen ekintza orori lagunduko diogu.

Zentzu honetan, baidirudi gaur gure gizartearen zenbait unibertsitate formula desberdin izan daitezkeela:

A) Unibertsitate estatala, gaur Euskal Herrian ditugun fakultateak (Zuzena, Ekonomia, Medizina, eta abar) osatuz. Era ho-

2000. URTEAN
XXVIII. UDAKO EUSKAL
UNIBERTSITATEA
OSPATZEN BADUK,
GEROKOA ALA
AUSKALOKOA
IZANGO OTE?

netako Unibertsitate batek euskal kultura bere egiteko dituen zailtasun praktikoak. Eusko Ikaskuntza-Sociedad de Estudios Vascos delakoak ikusi eta aztertu zituen Memorias y Bases para la resolución del problema universitario en el País Vasco izeneko idazkian (Donostian, 1923). Zailtasun hau honelatsu labur daitezke:

1.- Estatuaren maila baterakoaia.

2.- Errejimen Zentralarengandiko dependentzi ekonomiko eta politikua.

B) Unibertsitate forala, Errejo foralaren zat esijitzen dituen autonomien artean unibertsital mailako kultur autonomia sartzen duelarik. Honen esanahia argi dago, foru-gune batengandiko jestio hurbiltasuna eta ekonomiazko dependentzia. Soluzio bide honetan ondo zehaztua eta mugatua utzi behar litzateke, "Proyecto de Régimen especial" izeneko horietan gaur gertatzen den bezalatsu, kontzertu ekonomiko bat, Diputazioek Probintzia foralen kultur desarrolloa aurrera eramane ahal izan dezaten. Diputazioak, bere aldetik, irakaskuntza erakundeei (ikastola eta unibertsitate mailako ikastetxei) dirulaguntza eman ahal izango lieke, eta baita Euskal Herriko gainontzeko kultur agerpen guztiei ere.

C) Unibertsitate autonomia, Bigarren Errepublikara garaiari katalandarrak egindako esperientzian oinarritua. Oinarritzko printzipio hau izango litzuke:

1.- Gobernu autonomoari atxikia.

2.- Euskararen eta gaztelaniaren ofizialki detasuna.

D) Unibertsitate pribatua, bere norabidean Herriaren zerbitzutan definituko litzatekeena. Beraren jestioa erakunde pribatuek (laikoak, erlijiosoeak, alderdi politikoak, eta abarrek) kontrolatuko lukete. Ekonomiarri dagokionez, erakunde publikoen dirulaguntza izango luke.

4.- Aukera hauen guztien artean, lehenengoari buruz, hots Unibertsitate estatalaria buruz, Euskal Unibertsital Barrutia"-ren aldekoa, Euskal Herri osoa eta Euskal Herria bakarrik, bilduko luketen barrutiaren aldekoa, alegia. Guk ere eskakizun hau gure egiten dugun, nahi dugun Euskal Unibertsitateari hurbiltzen gaituela uste baitugu.

Aldi berean, eta edozein aukeraren aurrean, horietan euskal herriak eta berak bakar bakarrik ukan behar baitu erabakitze ahotsa, nahi dugun helburura eramango gaituen planifikazio bat egiteari beharrezko derizkiogu.

Horretarako, derrigorrezko bidetaz hau proposatzen dugu:

1) Irakaslego euskaldun eta egoki bat gertatzen beharrian premiazkoa.

2) Gertapen ahu erraztu eta, inbestigazio bultzatuko duten tresnak sorraraztea (laborategi, liburutegi, eta abar.)

3) Edozein pertsona unibertsitate sartzeari erraz dezaketen eredu ekonomikua eratzea.

4) Euskal erakunde, elkarte, talde ekonomiko, alderdi politiko, eta abarrik unibertsitate gaiaz behar bezala arduratzea.

E.U.T.G.-ko Filosofia eta Letretako Fakultateko irakasleek

Donostian, 1977.eko Urtarrilaren 28an

Euskal Unibertsitaterako bidean administral aldetik lehenengo planteatzeko den arazoetako bat barrutiarena da. Araba eta Gipuzkoa Valladolideko unibertsitatearen menpe; Bizkaia berriz, 1968an Bilboko Autonomia sortzean distritorik egin ez bazen ere, hurrengo urtean "jurisdicción territorial" eman zitzaioan eta beraz, Bilboko Unibertsitatearen esku dago; Nafarroa Zaragozako distritoan sartzen da, OPUSen unibertsitatea, pribatua denez gero, hortik kanpora galditzen bada ere. Gainera beste arazo bat Iparraldekoa da.

Zatiketa gainera, Araban, Gipuzkoan eta Nafarroan sortzen da arazorik distrito burua urruti izateagatik. Batzu aipatzekotan, Donostiako Deretxoko PNNek berriki salatzen zutena, alegia, urtarilaren lehenengotik hiru adjuntorentzat lanpostuak sortzea erabakirik

badago ere, ez direla oraindik hartu; edo Magisterioko eskolan gertatzen dena, Valladolideko oraindik ez duela ez baiezkorik eta ez ezerkorik eman. Bestalde, PNNek oraingo huelgan Euzkadi mailan elkartzea jo dute, distrito banaketa nolabait hautsiz.

Deretxoko Fakultateko Junta urtarilaren 24ean mintzatu zen gai honetaz, bi postura bereizi zirelarik: bata distri-

DISTRITO BATURANTZ, GIPUZKOAKERIAK OZTOPO

to batasunaren aldekoa eta bestea aurkakoa, eta gainera lehenengoei Gipuz-

koako Unibertsitatearen aurka daudela esaten diena. Hari honetan argitaraturik dituzte artikulu batzu Deretxoko irakasle den Ruiz Canterok eta Hernández Rubiok "EL DIARIO VASCO"n.

Distrito batasunaren alde dauden batzuek esaten ziguten ez doazela inolaz ere Gipuzkoako Unibertsitatearen aurka; distrito bakarra egiteak ez duela esan nahi probintzi bakoitzean fakultaterik izango ez denik, ezta gutxiago ere.

Deretxoko dekanok, aipaturiko bileran, konponbide hau bilatu zuen bi posturen artean: oraingo Gipuzkoako Unibertsitatearen alde egin, eta aste-santurako lortzen ez bada, distrito batuen alde jo.

Batzuen iritziz Madrid nahiko prest dagoke puntu hori negoziatzeko. Bestalde Lexoako Unibertsitateko erreto-re den Martín Mateo ere Gipuzkoa eta Bizkairako Unibertsital Kontseilu bat sortzeko ados omen dago; Kontseilu horrek zuzenduko lituzke bi probintziatiko fakultateak, erretorerik gabe.

Distrito bakarraren bidean nahiko erraza ikusten da Gipuzkoa eta Bizkaia batu ahal izatea, Arabarekin eta, bati-pat Nafarroarekin -hemen dagoen OPUSeko unibertsitate pribatuarengatik- arazo gehiago delarik.

ZOZKETA 2 MILLOI

Esta peseta forma parte de los dos millones, que se repartirán entre once de nuestros clientes, en nuestro primer sorteo de 1977.

Un premio de un millón y diez de cien mil pesetas.

Como ésta.

Usted ahorra 1.000 pesetas y, además de ser cliente nuestro (con 84 servicios distintos a su disposición), además de percibir unos intereses, además de colaborar, al desarrollo cultural, económico y social de Guipúzcoa, además... usted tiene un boleto que puede valer un millón.

1977 garren urtean, lendarizikoz egingo dan zozketa, BI MILLOI PEZETAKO saria dezute eta onoko pezeta onek, gure bezeruetako amaika libretadunen artean banatuko diran bi milloiko zozketan, arte artuko du. Milloi bat pezetako sari bakarra eta eun milla pezetako amar sari.

Onelakoa.

Ba-dakizu bada. Aurreratu itzazu 1.000 pezeta ta atoz gugana, une beretik bezero zaitugu, nun-nai zabaldurik dauzkagun 84 lantegietako bezero ta orretaz gainera, diruari dagokion korritua jasoko dezu eta gure bidez, Gipuzko-erria goraildu duten jakintza, diru-arazo ta gizarte-lanetan laguntzaile ere bai. Oraindik geiago, milloia balio dezaken zenbaki-txartelaren jabe zaitugu.

Caja de Ahorros Municipal
Donosti - Aurrerki-Kutxa

OTSAILA 20-27

LIBURUAK

EUSKALDUNAK, EUSKAL ETNIA; arri-aroko ertia, Altuna Jesus. ETOR. 32 orr., 150 pta. Hiru tomatan bilduko diren 40 ataletako bat, harri haroko ertiar buruz eskaintzen digu, gaia ongi ezagutzen duen Jesus Altunak.

ARKAITZETAKO BISIGOTIKO BASELIZAK ARABAN, Lataxaga. LA GRAN ENCICLOPEDIA VASCA. 1.500 pta.

Euskaraz, gaztelaniaz eta frantsesez, argazki onak.

SIDICATO Y PARTIDO, Marco Artés. Ed. de la Tour Mauresque.

Liburu txiki honek langile klaseak gizartean duen zerikusia, bere erakundeak (batzarrea, sindikatoa, partidua) eta hoiek klasearekin duten erlazioa analizatzen ditu, langileriaren abangoardian ematen diren sindikal iritziez oso teori partikularrak agertzen dituelarik.

TXISTU BILDUMA, Josu Aramaio Etxaburu, KRESALA. 42 orr., 200 pta.

Txistu ikasten ari diren "... erdi mailakoentzat liburu batzuk badaude zaharretara begira. Zaharrek dira, ordea, hau da, aurkitzen oso zailak, ale bakarraren bat edo beste ezik" dio egi-leak liburuaren sarreran. Beraz, behe mailatik goikora igaro nahi dutenentzat burutu da lan hau. Ansorena, A. Olazaran eta abarren obrak dakartzi. Liburu eskuratu nahi duenak jo beza helbide honetara: KRESALA- Ondarroa (Bizkaia).

EL VASCUENCE EN VITORIA Y ALAVA EN LA ULTIMA CENTURIA (1850-1950). Odon de Apraiz y Buesa. Ed. Consejo de Cultura de la Exma. Diputación Foral de Alava. 76 orr.,

Liburuxka honek, haundia ez bada ere, Araban euskarak izan duen bilakaeraz lan ona eskaintzen du. Odon Apraiz ohorezko euskaltzainaren argitaratu gabeko lanen bildumaren seiparata bezala argitaratu da.

JOSEBA ELOSEGI
Quiero morir por algo

IMPRESIONANTES MEMORIAS DE UN GUERRILLO, TESTIGO EXCEPCIONAL DEL BOMBARDEO Y DESTRUCCION DE GUERNICA.

QUIERO MORIR POR ALGO, Joseba Elosegi. PLAZA JANES. 272 orr., 300 pta.

Lehen bestaldean argitaratua zen liburu hau, horregatik askok ezagutuko dute. Besteen-tzat esan behar dugu Joseba Elosegik Francoren aurrean bere burua su eman eta bota zuen aurreko egunetako egunkaria eta bestetik gerra garaiko eta ondoreneko hainbat gertakizun ematen dizkigula.

1976an gehien salduriko euskal liburuak:

– "El nacionalismo vasco" Bel-tza.

– "Entre la libertad y la revolución", J.A. Agirre.

– "Bombas y mentiras sobre Gernika", Cástor Uriarte.

– "Socialismo o comunitarismo", M. Robles Arangiz.

– "El Estatuto vasco", J.M. Castells.

– "Natur zientziak", JAKIN-Aranzadi.

– "El primer nacionalismo vasco", J.J. Solozabal.

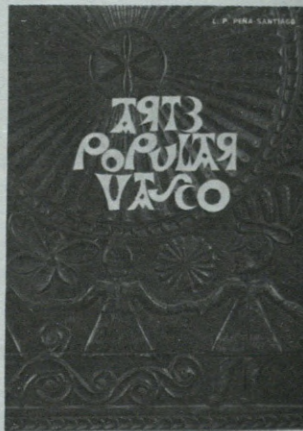
– "Método euskara batua", X. Gereño.

– "Euskal deklinabidea", M. Zarate.

– "El día en que murió Guernica", Thomas.

ARTE POPULAR, L.P. Peña Santiago. Col. "Illargi amandrea". 1.900 pta.

Gaia ongi ezagutzen duenaren liburu, argazki hornitua hau ere.

KANTALDIAK

Donostiako Deretxo Fakultatean, E.K.M.k antolaturik, KOXKA taldearen kantaldia otsailaren 24ean, iluntzeko 8etan.

Urruñeko zineman, otsailaren 26an, ELTZEGOREn kantaldia.

IKASTALDIAK

Eibarko ikastolan (Galdos kalean) Mikel Zalbidek irakasleentzat ikastaroa emango du aditza, joskera eta deklinabidea lantzeko. Martxoaren 6an eta 13an izanen da, goizeko 9etatik ordubatera eta arratsaldeko 3,30etatik 6etara. Antolatzaile: Gauekolen elkarte (tlf. 418050).

HITZALDIAK

Pasai San Pedron, "Igaroak" kultur elkarteak honoko hitzaldi saila antolatu du:

-otsailaren 21ean, "Ikastola eta Lizeoa" gaiaz mintzatuko dira M. Karmen Alzueta eta Pasai Lizeoko bi ordezkari.

-23an, "Euskal Unibertsitatea" z.

-25ean Irakaskuntzaz mahain-ingurua eta "Izukaitez" taldearen kantaldia.

Saio hauek "Cooperatiba de Exportadores"eko aretoan izanen dira, ilunabarreko 8etan.

Iruñean, Nafarroako Aurrezki Kutxak duen aretoan (Mártires de la Patri, 39) Euskal Herriko sozio-kultural estruktura hitzaldiak:

-21an, "Los vínculos familiares en el Pueblo Vasco", Julio Caro Barojak.

-22an, "El sentido comunitario en las instituciones vascas".

-23an, "La concepción del mundo y el hombre según las creencias y mitos del Pueblo Vasco". Joxe Migel Barandiaranek.

-24an, "Experiencia personal sobre seroantropología de los vascos", Jose M. Basabek.

-25ean, "Causas de disgregación y convergencia cultural en el Pueblo Vasco", Luis Mitxelenak.

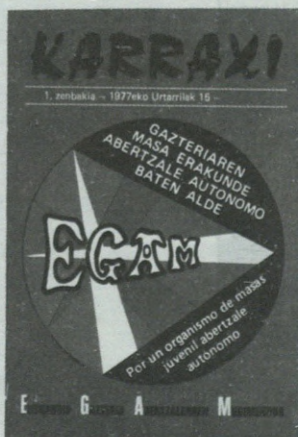
Ziklo hau Jose M. Satrustegik zuzentzen du.

Donostiako "Cámara de Comercio"n, Euskal Herria eta enpresa gaiaz egiten ari den seminarioaren barrenean, Langileen sindikatzeaz mahain-ongurua; ponentzigile eta moderatzaile Enrique Cerdán; partaide Roberto Etxezarreta, Ramon Jauregi, Juan C. Lopez Etxeberria eta Antxon Santamaria. Hilaren 22-an, arratsaldeko 8etan.

Zestoako Eliz-Ondo zineman, otsailaren 24eko iluntzeko 8,30etan, euskal komunikabideez hitzaldia. Hil honetan izango dira baita ere ikastolak antolatutako bi hitzaldi, beste bat amnistiaz eta Guraso Elkartearen Batzar Nagusia.

Durangoko Jesuiten ikastetxeko aretoan, Xabier Kintana Israelgo esperientziak mintzatuko da, otsailaren 25ean, ilunabarreko 8etan. Antolatzaile: Alfabetatze taldea.

ALDIZKARIAK

KARRAXI, 1 zenbakia. 1977ko urtarrilaren 15eko. Gazteriaren masa erakunde autonomorako eta ekintza egitarauerako proposamenak agertzen ditu EGAMen aldizkariaren lehen zenbaki honek. Interesgarria benetan EGAM zertan den jakiteko, osotara "rollo" samarra gerta badaiteke ere ia aldizkari guztia gai berdinari loturik doalako. Gainerontzean, euskaraz eta erdaraz, eta panfleto itxurarik gabe.

LARTAUN, 27 zenbakia, 1976eko urtarrila-maiatzekoa. Berandu bada ere, iritsi zaigu Oiarzungo LARTAUN elkartearen boletina. Bertan herriko hainbat arazoren berri ematen da (basurak, Ugaldetxoko palazioaren botatzea...) eta baita elkartearen bizitzaz ere. 1971an Z. ARGIA honetan Manuel Lekuonak eta J. M. Satrustegik Oiarzungo Iturrioz torreen marrazkiei buruz izan zuten eztabaida ere jasotzen da. Argazki ederrak ditu aldizkari honek eta euskara nahiz erdara erabiltzen ditu.

IHARDUNAK

Hernaniko Galarreta pelotalekuan otsailaren 26ean gaueko 10etan, Xalbador eta Arozamari omenaldi, bertsolari lagunak eskainia. Doazen bertsolari guztiak kantatuko dute.

ETA BESTE

Gure Kantariak. Ohart arazi gaituzte 722. zenbakiko zerrendan ez genuela KOXKA taldea ipini;

berdin ez zen agertu Jon Koldo Larrañaga ere. Hemendik aurrera ez ditugula ahaztuko agintzen dugu. Eta beste talde bat ere ezarri beharrean gara zerrendari: ELTZEGOR. Ahantziak gelditu direnak barka bezate, ez da inolako asmo txarrez izan.

IRAKASLEA BEHAR. Donostiako 8 laguneko talde batek euskarazko irakasle bat behar du EUSKALDUNTZEN 3. irakasteko, astean hiru orduz edo. Orda-induko zaio. Interesaturik dagoenak dei beza lan orduetan telefono honetara: 417714.

Bilboko V. Euskal Liburu Era-kusetaren barrenean, JAKIN-ARANZADIREN "Natur Zientziak Hiztegia"ri zilarrezko lauburua emango zaio otsailaren 18an, ilunabarreko 8etan. Aurreko urtean irabazle atera zen Martin Ugaldek egingo du sariaren eskaintza eta bere obrak M. Pelay Orozko mintzatuko da. "Galeria del Libro"n, Ercilla, 35

BERTSOLARI BERRI BAT

1. Bertsolari berri bat
sortu da "Goiz-Argin"
"DAKIANA" dio ta
nor den ezin jakin.
Dakiena da nonbait
euskara nahiz latin
badu gatz haina pozoin
hitz haina hortz-hagin
sugea basurdeaz
enamora dadin.
2. Imanol Ondarruko
harturik blankotzat
galdu-gordean datoz
bala buru-motzak.
Entzun hutsez norbera
irensten du lotsak
hitz hauk normal diktatu
dituen bihotzak
galdurik du pultsua
jo du heriotzak.
3. Nolako aita dugu
"DAKIANA" dela
bertsoak bidaltzeko
haur bortak bezela.
Lotsagarri izaki
hain fardel ergela
ala esango ahal dut
argi erregela
izengabeak aita
gabeak direla?
4. Hitz hauei zentzu osoz
hartzekotan kargu
berriz buztan harora
itzuli gara gu.
Bertsolariz gainera
dirudi letradu
ahoa bezalako
ipurdia badu
sudurrak kantzelatu
beharra daukagu
5. Monoa zenbat eta
arbolan gorago
uzkia bistarago
nahi baino gehiago.
Bertso hauk erortzean
oihana akabo
sakristia kiratsik
ere franko dago
habituren bat ez da
urruti izango.
6. Hala arrantzaleen
nola langileen
grebak zirkuak diren
antza dago hemen.
Imanol berriz denen
domadore omen
jakitea komeni
zaigu hil baino lehen
Ondarrun horrenbeste
tonto noiz jaio den.

XABIER AMURIZA

7. Baserritarrak ere
haugatik adio
errotak behintzat ez du
askorik balio.
"Berriztar errotari"
burla gisa dio
gure Pello Errotak
entzuten badio
bertso hauk egitea
damutuko zaio.
8. Marx ere aipatzen du
ez dakit zertako
akaso bizi dela
uste duelako.
Alderdi Jeltzailea
ez dago txit bapo
kuku hau behar badu
propagandarako
isilduko ahal zaigu
santa sekulako.
9. Dena delako horrek
egin du azaina
nor den ez dio baina
hartzten dut usaina.
Goiz-Argi itzaltzeko
bonberu bikaina
nahiago luke balitz
ezin alajaina
Imanol "zoroaren"
eztut erdi haina.
10. Hik, Imanol, ez eman
lo-galdurik horri
ez hadi kanibalen
sarera etorri.
Ez haut defendituko
aski haiz herori
hi ez haiz horren "txerren"
ez "katamotz gorri"
heure etsaiek ere
bazekitek hori.
11. Ni ere ez naiz ari
oso gizalegez
motiboak baitaude
jartzeko aldrebes.
Zoazte Ondarrura
Imanol galdez
gero Goiz-Argi hori
irakur mesedez
orduan esan zuzen
nagoen ala ez.
12. Hamabigarrenean
dezadan akaba
berak ere dozenan
luma baitu laga.
Maisu berri bat heldu
zaigu eskolara
bertsoak nola egin
ixtilua bada
nola ez egin behintzat
enteratu gara.

« Neurri » gu beti lanean

Ezin daitezke lan-baltzu guztiak molde bereaz ebaki. Zenbaiti han-hemen hestutzen die jazkiak. Beste zenbait handi-luzatuz doa. Zenbaiten luze-laburra ez dagokio beste zenbaitenari.

Horrexegatik du zabaltzen Gipuzkoako Industri Bankoak «NEURRIRA» deritzan diru-zerbitzua.

Edota, berdin baita, inola ez formula berak edo beratsuak!

Zerbitzu landua, aztertua, baltzu bakoitzaren diru-beharren eta haziduraren arabera.

Zenbait baltzuri geure partaidetasuna eskainiko diegu. beren merkatuari dagokion zabaldura erdietsi dezaten.

Beste zenbaiti honen ezberdin diren gaitan, hots, baltzu elkartzean nahiz negozio baten berri-biltze osoaren egitura montioan, argibideak emango dizkiogu. Beste gehiagotan sail berezituak abian ipintzen arituko gara eta hartarako egoki den lagun taldea prestatzen.

Baina beti «NEURRIRA» lan eginaz.

Gipuzkoako Industri Bankoa.

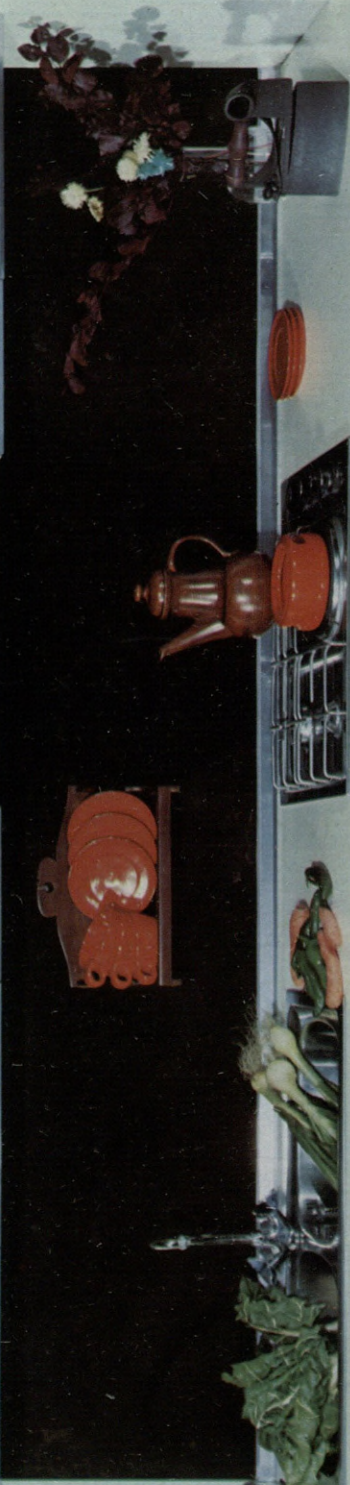
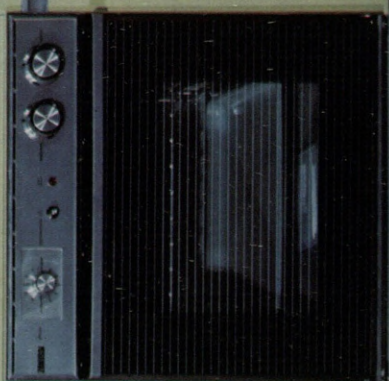
Zure neurriko Bankoa.

CIC

Gipuzkoako Industri Bankoa

Hernani, 15 — Telefonoak: 423821 - 429773 — Donostia

Yany